

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

de SAAMBINDER

**GEREFORMEERDE GEMEENTE
RILLAND-BATH**

04 Wat we moeten geloven

06 Hus en Luther

24 Zwijggebod

Verwachting te midden van onmogelijkheden

ds. P. Mulder, Koudekerk a/d Rijn

Jeremia had zwaar werk te doen. Hij was profet des Heeren in een uiterst moeilijke tijd. De ballingschap was aanstaande. Vaak en indringend had hij het volk gewaarschuwd en teruggeroepen van het dienen der afgoden en andere zonden. Maar het volk ging onbekeerlijk voort.

► **Zou Mij enig ding te wonderlijk zijn?**

Jeremia 32:27b

Zo kwam de voltrekking van de bedreigde straf steeds dichterbij. Jeruzalem zal binnenkort ingenomen worden. Zo tekent Jeremia de toestand in vers 24. In vers 25 houdt hij vervolgens biddend aan de Heere voor: 'Evenwel hebt Gij tot mij gezegd, Heere HEERE:

Bij de voorpagina:

GEREFORMEERDE GEMEENTE RILLAND-BATH

Omstreeks 1865 ontstaat er in Rilland een zelfstandige Ledeboeriaanse gemeente, die hoofdzakelijk in huizen en op boerderijen bijeenkomt. Vanaf 1875 kerkt men echter in een voormalig schoolgebouw aan de Valckenissegeweg. Omdat uitbreiding hiervan niet mogelijk is, valt in 1889 het

besluit om aan de Zandbaan, thans Swaanhilstraat, een nieuwe kerk met 270 zitplaatsen te bouwen. In 1928 krijgt het kerkgebouw voor het eerst een consistoriekamer. Bij de watersnoodramp van 1953 komt er één lid van de gemeente in de golven om. Het betreft de pas bevestigde diaken A. Cijssouw. Omdat het kerkgebouw forse waterschade heeft opgelopen, worden de kerkdiensten tijdelijk in de naastgelegen school gehouden. In 1957 krijgt het kerkgebouw een nieuwe voorgevel en in 1985 wordt het uitgebreid met een vergaderzaal. In de loop der jaren wordt het interieur stapsgewijs vernieuwd. De geschiedenis van de gemeente is beschreven in 'Uw wonderen van oudsher'. De gemeente telt 154 belijdende leden en 104 doopleden.

Koop u dat veld voor geld, en doe het getuigen betuigen; daar de stad in der Chaldeeën hand gegeven is!' Wat is er gebeurd?

In opdracht van de Heere heeft Jeremia een stuk land gekocht. Deze handeling is tot een publiek gebeuren gemaakt. Als uitbeelding van de profetie dat er een tijd zal komen van terugkeer uit de ballingschap. 'Want zo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: Er zullen nog huizen en velden en wijngaarden in dit land gekocht worden' (vers 15). Maar nadat Jeremia deze opdracht van de Heere publiekelijk heeft uitgevoerd, komt hij in de aanvechting terecht. De Heere heeft dat wel beloofd en hij heeft er wel van geprofeteerd, maar de werkelijkheid is zo anders. De vijand heeft de overmacht. Het einde van stad en tempel is nabij. Hoe kan dan nog gebeuren wat hij profetisch heeft uitgebeeld? Deze diepe strijd mag hij biddend de Heere bekendmaken.

Innerlijke strijd

Dit zijn zaken tot onze lering. Jeremia kent zijn strijd en aanvechting. Hij hoort niet bij degenen die altijd zomaar vertrouwen kunnen. Nee, hij is één van hen die het ware geloof mogen beoefenen. En dat geloof is een aangevochten geloof, zegt Luther. Zeker, de Heere heeft het beloofd. En Jeremia heeft er in het openbaar getuigenis van gegeven. Maar nu ziet hij alleen maar onmogelijkheden. Gods kinderen verstaan dat wel. En ook Gods geroepen knechten kennen hun strijd. Soms hebben ze diepe vragen omtrent hetgeen ze zelf in Gods opdracht uitdragen. Maar er is ook dit. Jeremia gaat met zijn vragen en duisternissen niet naar een waarzegster, zoals koning Saul. Ook niet naar de priesters van de vormengodsdienst of de profeten van het optimistische verbondsgeloof. Zulke priesters en profeten waren er vele. Tegen de boodschap van Jeremia in beweerden zij dat de stad niet zou vallen. Want de Heere zal Zijn verbond gedenken en voor verlossing zorgen. Dat hielden zij het volk voor; zonder dat ze tot bekering oproepen en van Gods rechtvaardige

toorn spraken.

Ook dit is vandaag niet anders. Velen spreken van Gods liefde en goedheid. Maar van onze zonden, het rechtvaardig oordeel en de noodzaak van oprechte bekering spreekt men niet. Maar Jeremia gaat niet bij zulken te rade. Integendeel. Hij mag zijn nood en strijd de Heere voorleggen. Zo mag hij de enige juiste weg wijzen, ook voor ons.

Onderwijzing van de Heere

We mogen opmerken dat de Heere hem niet bestraft. Ook niet dat Hij hem aan zichzelf overlaat. De Heere antwoordt: 'Zie, Ik ben de HEERE, de God van alle vlees; zou Mij enig ding te wonderlijk zijn?' Zo versterkt de Heere Zelf het geloof van Zijn kind en knecht. Eenvoudig door te spreken, door opnieuw op Zichzelf en op de vastheid van Zijn beloven te wijzen. Welk een wondere goedheid des Heeren dat Hij Zijn kind en knecht zo spoedig uit de banden haalt. Hij wijst op Wie Hij is, wat Hij spreekt en wat Hij doen zal. Als daardoor weer houvast aan de Heere verkregen mag worden, breken de banden van ongelooft en twijfel.

Dat geloof is een aangevochten geloof.

Dan mag door de werking van de Heilige Geest weer gelovig op de Heere vertrouwd worden.

Deze geschiedenis is vol onderwijzing. Het volk heeft door eigen zonde en afwijking zich in de diepste ellende gebracht. Gods toorn is ontstoken. Daarom komt het oordeel. Maar daar doorheen zorgt de Heere Zelf voor heil. Voor het overblijfsel dat Hij zal doen weerkeren. Zo is het beleid des Heeren met Zijn volk geweest. Door het onmogelijke heen, door

gerichtsoefening heen, volvoert Hij Zijn raad. Zo wordt Zijn woord waar.

Gods mogelijkheid

Zo mogen ook wij denken aan de komst van Immanuël. Gods kinderen hebben zich met heel de mensheid door eigen zonde en afwijking in de diepste ellende gebracht. Gods toorn ligt op ons allen; het eeuwige oordeel is aanstaande. Maar nu heeft de Heere Zelf van eeuwigheid reeds gedachten des vredes gehad over Zijn erfenis. Hij zal de Zijnen verlossing en vrede bereiden. Daarvan heeft Hij gesproken in de tijd. Die belofte heeft Hij steeds weer herhaald. Om het geloof der Zijnen te sterken.

De diepte van deze heilsboodschap is wel dat Hij de toorn en vloek heeft gelegd op Zijn eigen Zoon, Die daartoe mens wilde worden om de schuldovernemende Borg te zijn voor al de gegevenen des Vaders. Hoe is het mogelijk dat Gods Zoon mens wordt? Maria stelde deze vraag ook. Zij kreeg onderricht van de Heere: 'Zou Mij enig ding te wonderlijk zijn?' Maria mocht gelovende volgen: 'Zie, de dienstmaagd des Heeren; mij geschiede naar uw woord'. Hoe zwak, hoe jong ook; ze wordt gesterkt en onderwezen en op de Heere gewezen. En door de Heilige Geest bearbeid, mag ze zich overgeven. Eenvoudig, alleen luisterend naar en lettend op de Heere. Wat een genade.

Is dit weleens uw of jouw vraag? Zou het kunnen dat zo één als ik ben met al mijn zonde en afwijking toch nog genade ontvangt? Hoort des Heeren woord: 'Zou Mij enig ding te wonderlijk zijn?'

Mogelijk heeft u een belofte van de Heere mogen ontvangen. Maar u kunt deze niet vasthouden. En helemaal niet tot vervulling brengen. Er zijn alleen maar onmogelijkheden; en er is zoveel tekort. Misschien is het al zo lang geleden. Toch klinkt het: 'Zou Mij enig ding te wonderlijk zijn?'

Uitzienden in al uw onmogelijkheid: houd moed. Immanuël komt. Hij is gekomen. Zo Hij vertoeft, verbeid Hem, want Hij zal gewisselijk komen. ♦

Uit:
HET ABC VAN HET GELOOF
dr. A. Comrie
(uitg. De Banier, 2016).

L

LEUNEN OP CHRISTUS, HUN LIEFSTE

Er is onder de letter L nog een benaming voor het geloof, namelijk 'leunen'. Daarin wordt het zaligmakend geloof voorgesteld zoals het werkzaam is ten opzichte van Jezus. Zo maken de gelovigen gebruik van Hem op hun tocht door deze woestijn naar het Kanaän hierboven. Zij komen namelijk niet alleen als rookpilaren (zie Hoogl. 3:6) - dat wil zeggen: door middel van krachtige en ernstige gebeden - maar vooral door te leunen op hun Liefste (zie Hoogl. 8:5).

Om deze activiteit van de gelovige na te gaan, zullen we eerst iets moeten meedelen over het grondwoord, namelijk het woord 'rafak'. Zoals Coccejus en Schindlerus opmerken is de eerste betekenis hiervan 'metgezel', terwijl het in de tweede plaats ook 'leunen' betekent. Het is immers heel gewoon dat de zwakkere metgezel leunt op de sterkere door zijn hoofd op de schouder van de ander te leggen. Daarom wordt het woord ook wel gebruikt om een elleboog en een kussen aan te duiden. Wij zijn van mening dat onze Statenvertalers het woord heel goed in zijn tweede betekenis vertaald hebben door het woord 'leunen'. Het tekstverband in Hooglied 8 brengt dat met zich mee, hoewel de andere betekenis met haar uitleg niet uit te sluiten is.

We willen nu dit 'leunen' nader uiteenzetten als een werk van het zaligmakend geloof in een christen, die op weg is naar het Jeruzalem hierboven. We doen dat in de volgorde van beide betekenissen. ►

► Metgezel en vriend

We zullen dus eerst de gelovigen en Jezus bezig zien op hun tocht als metgezellen, kameraden en vrienden. In het Woord des Heeren worden gelovigen meermalen voorgesteld als vrienden van God en Christus. Zie Johannes 3:29: ‘... maar de vriend des Bruidegoms, die staat en Hem hoort, verblijdt zich met blijdschap om de stem des Bruidegoms’. En Hooglied 5:1b: ‘Eet, vrienden, drinkt, en wordt dronken, o liefsten’.

En heel bijzonder is de lof die onze vader Abraham ontvangt, als hij ‘Gods vriend’ genoemd wordt; zie Jakobus 2:23: ‘En de Schrift is vervuld geworden, die daar zegt: En Abraham geloofde God, en het is hem tot rechtvaardigheid gerekend; en hij is een vriend Gods genaamd geweest’. En inderdaad, om op iemand te mogen leunen, is vriendschap een eerste vereiste. Want hoe zullen gelovigen zoals Henoeh met God wandelen, als zij niet eerst tot vrienden zijn geworden?

Wilt u hierover iets méér weten?

Let dan met mij op het volgende. Deze vriendschap waardoor Jezus en de gelovige metgezellen zijn, geeft aan dat er tussen hen beiden een nauw en intiem kennen van elkaar is. Anders kan er immers geen echte vriendschap zijn! U moet het zó zien:

- a. *Jezus kent de gelovigen.* In de eerste plaats kent Hij hen, omdat de Vader hen aan Hem gaf in de eeuwige Vrederaad. Daar droeg God de Vader deze grote menigte van ellendigen aan Hem op; zie Johannes 17:6: ‘Zij waren Uwe, en Gij hebt Mij dezelve gegeven’. Vervolgens kent Hij hen omdat Hij Zich eeuwig en vrijwillig in hun plaats als Borg en Middelaar gesteld heeft.
- b. *De gelovigen kennen Jezus.* Hij heeft Zich immers aan hen geopenbaard op een andere manier dan Hij dat aan de wereld doet. Daardoor kennen Zijn schapen Hem en volgen zij Hem (zie Joh. 10:27).

► wordt vervolgd

Wat we moeten geloven

ds. J.M.D. de Heer, Rotterdam

‘Bekeert u en geloof het Evangelie’. Dat was de boodschap waarmee de Zaligmaker Zijn openbare optreden begon. Maar, wat is dat, het Evangelie geloven? Wie mag geloven? Wie moet geloven? Over deze belangrijke vragen is al heel veel nagedacht, en zelfs vruchteloos gediscussieerd. Het proefschrift van J.N. Mouthaan kan ons helpen deze belangrijke vragen te doordenken.

Dr. J.N. Mouthaan is godsdienstdocent en tevens docent aan het Centrum voor Godsdienstonderwijs (CGO). Daarnaast is hij een van de drie gewaardeerde medewerkers van het studietoelichtingsbureau Schriftgezag, ingesteld door de laatste Generale Synode. De gemeente van Veenendaal dient hij al een aantal jaren in het ambt. De talenten die de Heere hem schonk, verbergt hij bepaald niet in een zweedoek. Het is ook zijn uitdrukkelijke verlangen dat zijn proefschrift dienstbaar mag zijn aan de gemeenten.

Vier theologen

Mouthaans proefschrift, dat hij op 18 juli verdedigde, gaat over de visie van vier theologen op de belofte van het Evangelie en het bevel om die te geloven. Drie van hen, voor de lezers de minst bekende, waren hoogleraar in de Nederlanden. Het betreft Heinrich Alting, Johannes Cloppenburg en Johannes Macco-vius. De vierde, een Schot, is voor ons juist heel bekend. Het betreft Samuel Rutherford. Ze leefden allen

in de zeventiende eeuw, in de tijd dus rond en na de Synode van Dordrecht (1618-1619). Alting woonde deze synode als afgevaardigde bij. Deze synode veroordeelde de leer van de remonstranten en bevestigde de zuivere leer in de Dordtse

Leerregels. Remonstrantse predikanten werden afgezet. De waarheid zegevierde, maar de remonstranten bleven kritiek houden op de gereformeerde leer. Als Jezus niet voor iedereen gestorven is, zo redeneerden ze, hoe kan de prediking dan iedereen oproepen tot het geloof in Christus? En, mag elke kerkganger werkzaam zijn met Gods beloften, of moet je eerst weten dat je een uitverkorene bent?

Met de verborgen gedachten van Christus mogen wij niet beginnen.

Grondig

Het proefschrift van Mouthaan maakt duidelijk dat 'zijn' vier theologen zeer grondig hebben nagedacht over dergelijke vragen. En niet alleen zij. We kunnen alleen maar diep onder de indruk zijn van het niveau van theologiebeoefening in de tijd rond en na de Synode van Dordrecht. Daarom past ook een woord van waardering richting Mouthaan, die veel van zijn tijd gestoken heeft om de veelal Latijnse werken van de vier theologen te bestuderen.

Het is Mouthaan opgevallen hoe uitgebalanceerd de theologen hebben geschreven over belofte en geloof. Ze bleven daarbij allen binnen het kader van de Dordtse Leerregels. Tegelijkertijd zocht bijna elke predikant naar een verantwoorde wijze om Gods genadebeloften te prediken en op te roepen tot het geloof in Christus.

Rutherford

Heel mooi staat een en ander samengevat in hoofdstuk 25 van de Catechismus die Samuel Rutherford heeft opgesteld. Dit hoofdstuk over het geloof telt dertien vragen. We herkennen daarin veel van wat Mouthaan in zijn proefschrift over Rutherford schrijft. Geloof is een zekere kennis en een vast vertrouwen. Tegelijkertijd, zo zegt Rutherford, is geloof een leunen op Christus, als een vermoeide reiziger die bij een herberg aankomt, waar hij zijn bepakking op de grond zet.

Geloof is bij Rutherford, zo legt Mouthaan in zijn proefschrift uit, een door Gods Geest gewerkte daad van de wil, een overgave van een arme zondaar aan Christus.

Een belangrijke vraag is of ik moet geloven dat Christus voor mij stierf. U moet zich eerst tot Christus als Verlosser wenden, in die weg volgt het geloven dat Hij voor u stierf, zo leert ons Rutherford. Kom met nederige gedachten over uzelf en hoge gedachten over Christus tot Hem. Maar, als Hij niet voor mij is

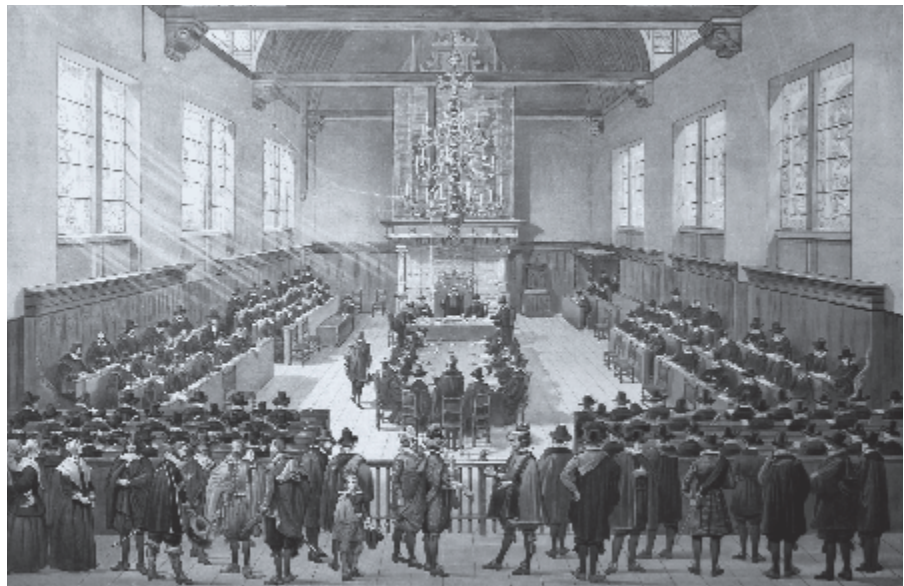
gestorven? Dat zijn de verborgen gedachten van Christus, zo stelt Rutherford. Daar moet u niet mee beginnen. En de verworpenen? Ook zij moeten geloven, ofwel op Christus rusten, al kunnen zij dat niet. Maar zij worden niet opgeroepen te geloven dat Christus voor hen is gestorven.

Verlangen

De andere drie onderzochte theologen zetten elk hun eigen accenten. Maar, wat de hoofdzaken betreft, staan ze dicht bij elkaar. In elk geval verlangen ze er allen naar - en met hen elke rechte Evangeliedienaar - dat zondaren door Gods Geest tot Christus worden geleid om in Hem de zaligheid te vinden. ♦

N.a.v. J.N. Mouthaan, "Belofte en bevel. De universaliteit van de belofte en de plicht tot geloof in de gereformeerde orthodoxie (1620-1650)", Apeldoorn 2024, 335 blz.; € 29,95.

► slot volgt

► De vier onderzochte theologen bleven in hun schrijven over belofte en geloof allen binnen het kader van de Dordtse Leerregels.

Aan het einde van deze maand hopen we stil te staan bij de kerkhervorming. Voor protestanten is 31 oktober een belangrijke datum. In vier artikelen gaan we in op ontwikkelingen en gebeurtenissen rond de Reformatie. In het eerste artikel kijken we naar het belang van Johannes Hus, een van de voorlopers van de Hervorming.

Hus en Luther

W. Fieret, Leerdam

‘De naam van Johannes Hus vervulde mij met zo’n afkeer, dat ik ook maar het denken aan zijn naam voor misdaad en goddeloosheid hield. Zo zeer ijverde ik voor de paus, dat ik voor de verbranding van Hus in eigen persoon vuur aangedragen zou hebben’.

Deze woorden zijn opgeschreven door iemand die vol haat ten opzichte van Johannes Hus zat.

Wie was deze Hus eigenlijk? En de tweede vraag: van wie zijn de woorden waaruit diepe afschuw van Hus blijkt?

Bezwaren van Hus

Johannes Hus is bekend geworden als een van de voorlopers van de Hervorming. Hij is rond 1371 in Bohemen geboren. Na zijn studie theologie werd hij in 1401 tot priester gewijd.

De jonge theoloog maakte opgang: hij werd benoemd tot professor aan de Praagse universiteit. Hij had echter in toenemende mate moeite met belangrijke leerstukken van de Rooms-Katholieke Kerk, zoals de aflaathandel, de macht van de paus en de transsubstantiatieleer.

Hus hield zijn bezwaren niet voor zichzelf. In zijn onderwijs aan de studenten en tijdens zijn preken sprak hij erover. Dat kon niet zonder gevolgen blijven. De machtige Rooms-Katholieke Kerk accepteerde niet dat er mensen waren die bezwaren hadden tegen de kerkelijke leer. Hus werd als priester afgezet, hij moest Praag verlaten en kon dus geen professor meer zijn. De zwaarste kerkelijke straf werd over hem uitgesproken: hij werd in de ban

► Johannes Hus is bekend geworden als een van de voorlopers van de Hervorming. Foto: het standbeeld van Hus in Praag.

gedaan. Deze maatregelen leidden tot spanning in Bohemen.

Concilie te Konstanz

Een vervolgstap was dat de ‘ketter’ zich moest verantwoorden voor zijn geschriften en daden. Uiteindelijk zou dat plaatsvinden in Konstanz, een stad gelegen tegen de Zwitserse grens. In 1414 was daar een grote kerkelijke vergadering, een concilie, geopend. Tal van problemen kwamen daar ter sprake. Een van de kwesties die tijdens dat concilie besproken werden, betrof de opvattingen van

Hus. Keizer Sigismund was er veel aan gelegen dat de rust in de kerk zou weerkeren. Daarom was hij er een voorstander van dat Hus in alle rust zijn opvattingen in Konstanz kon verdedigen. Dat was echter niet zonder gevaar. Drie volgelingen van Hus waren enkele jaren eerder onthoofd nadat ze zich tegen een aantal leerstellingen van de kerk gekeerd hadden. Sigismund nam de zorgen van Hus weg door hem een vrijgeleide te geven. Dat was een belangrijke beslissing: de keizer garandeerde dat Hus ongehinderd naar Konstanz kon reizen en de stad weer veilig zou kunnen verlaten. Hus besloot te gaan. Toen hij in Konstanz arriveerde, werd hij echter in opdracht van de paus gevangengezet. Dit tot verontwaardiging van Sigismund. Zonder dat Hus gehoord werd en zich dus kon verdedigen, oordeelde het concilie dat hij een ketter was. Hij moest zijn opvattingen herroepen. Dat weigerde hij. Het gevolg was dat hij veroordeeld werd tot de brandstapel. Sigismund greep niet in!

Brandstapel

Op weg naar de plaats van de terechtstelling zei Hus vol geloof: ‘Weet dat ik standvastig geloof in mijn Zaligmaker, om Wiens Naam wil ik dit lijden, in het vertrouwen dat ik heden met Hem in het Paradijs zal zijn’. Er lagen al veel takkenbossen op de brandstapel. Er kwam een oud vrouwtje met een paar takken aanlopen die er nog bovenop werden gelegd. Was ze zo werkeilig? Volgens de overlevering zou Hus gezegd hebben: ‘O sancta simplicitas’ (O, heilige onnozelheid). In juli 1415 stierf Hus de marteldood.

Aan het begin van dit artikel zijn twee vragen geformuleerd: Wie was Hus? En de tweede vraag: van wie zijn de geciteerde woorden afkomstig waaruit diepe afschuw van Hus blijkt? Over Hus hebben we iets geschreven. Zou het antwoord op vraag twee zijn: het vrouwtje dat nog een paar takkenbossen aandroeg? Dat is niet het geval. Ze zijn afkomstig van Maarten Luther!

Hoe is dat mogelijk? Daar gaan we in het volgende artikel nader op in. ♦

► wordt vervolgd

In de zaal van Bethesda

J. van 't Hul, Lieren

Ten zuiden van de Schotse stad Glasgow ligt het stille dorp Fenwick. In de zeventiende eeuw stroomde het dorp van zondag tot zondag vol met kerkvolk. Ze wilden William Guthrie horen.

William Guthrie werd in 1620 geboren uit een oud adellijk geslacht. De familie bewoonde het Guthrie Castle in het dorpje Guthrie, ten noordoosten van de stad Dundee. In het naburige Brechin ging William naar de Grammar School. Hij was een begaafd en leergierig kind en maakte zich al snel de klassieke talen eigen.

Op jonge leeftijd werd hij door zijn ouders naar de universiteit van St. Andrews gestuurd. Daar kwam hij onder de hoede van zijn acht jaar oudere neef James Guthrie. Op het St. Mary's College in St. Andrews ontmoette hij Samuel Rutherford, hoogleraar in de Godgeleerdheid.

Benauwdheid en wanhoop

Rutherford zag in William Guthrie een geestelijke zoon. Dat betekende nog niet dat William het lek al boven water had. Gods Geest had nog heel wat werk aan zijn jonge ziel. Zijn bekering ging aanvankelijk gepaard met vrees en diepe overtuigingen aangaande zijn zonde en schuld. Er waren wel dagen dat hij in hevige benauwdheid en wanhoop verkeerde. Maar God liet niet varen wat Zijn hand begon. Zijn Geest verbrak Guthries hart, waarna hij mocht buigen onder de lieflijke heerschappij van vrije genade. Daarna genoot hij een grote vrede en een geestelijke vreugde die hem in zijn verder te leven zijn bijgebleven. Zo werd zijn hart ontvankelijk gemaakt voor het werk in Gods Koninkrijk. Hij werd gemaakt tot een vriend en een metgezel van allen die Gods

Naam eerbiedig vrezen en willen leven naar Zijn Goddelijk bevel.

Eerste gemeente

William Guthrie was bereid gemaakt om zielenherder te worden in de dienst van het Evangelie van Jezus Christus. Eenvoudig sprak hij tot de hemel: 'Zie, hier ben ik, zend mij heen'. In augustus 1642 werd Guthrie door de kerkenraad van St. Andrews toegelaten tot het ambt van dienaar van het Goddelijk Woord. Nadat hij enige tijd had gewerkt als huispredikant op een kasteel ontving hij een beroep van de gemeente in Fenwick. Hij nam het aan en werd daar op 7 november 1644 bevestigd. William Guthrie was toen 24 jaar. Fenwick was zijn eerste gemeente, het zou ook zijn enige gemeente blijven.

Beroepsbrief

In het huidige Fenwick wonen nauwelijks duizend Schotten, te midden van heidevelden, veengronden en moerassen. De witgeschilderde Fenwick Church is de kerk van William Guthrie. Vlak bij de kansel hangt achter een gordijntje nog de originele beroepsbrief die aan Guthrie werd gestuurd met daarop de namen van alle mannelijke gemeenteleden. Vrouwen werden niet geacht kerkelijke documenten mede te ondertekenen.

Guthrie ontmoette in dit afgelegen Fenwick veel tegenstand. Vele dorpsbewoners wilden aanvankelijk niets met hem te maken hebben. Als ze hem in de verte zagen aankomen, deden ze

bij voorbaat de deur al op slot. Toch trok hij hier ook grote scharen volk. Sommigen moesten van heinde en ver komen en kwamen al op zaterdagavond. Ter voorbereiding op de zondag brachten ze de nacht door in gebed. Iemand schreef over de kerkdiensten in Fenwick: 'Fenwick is als de zaal te Bethesda waar zielszielken worden genezen en geestelijke duisternissen worden verdreven'.

Groot interest

William Guthrie is vooral bekend gebleven door zijn boek "The Christian's Great Interest" ("Des christens groot interest"). Het was ook het enige werk dat hij publiceerde. Guthrie schreef het in 1659 vanuit pastorale bewogenheid met zijn gemeente.

Hij bedoelde het vooral om daarmee de eenvoudige mensen te bereiken, 'zij die niet veel geld hebben om aan boeken te besteden, noch over veel tijd beschikken om te lezen'.

Van dit boek schreef Rutherford dat er, behalve de "Viervoudige Staat" van Boston, 'geen werk van godgeleerdheid in Schotland een bredere verspreiding heeft gekend of een grotere invloed heeft uitgeoefend dan dit boek van William Guthries pen'. En toen John Owen het boek gelezen had, schreef hij: 'Ik beschouw de schrijver ervan als een van de grootste godgeleerden die ooit geschreven hebben. Ik heb verschillende folianten geschreven, maar hier is meer godgeleerdheid dan in die alle'.

William Guthrie stierf op 10 oktober 1665. Hij was 45 jaar oud. ♦

► volgende week het laatste deel,
Thomas Halyburton

► William Guthrie (1620-1665)

Een Joodse man vastgegrepen

ds. A. Schot, Nunspeet

Het Joodse volk wegstoten of vastgrijpen? Het is goed om in deze enerverende tijden dicht te leven bij Gods Woord.

Zacharia profeteert na de terugkeer uit de ballingschap, voorafgaand aan de inwijding van de nieuwe tempel. Op de vraag of er nog langer gevast moet worden vanwege de verwoesting van Jeruzalem, mag Zacharia een troostboodschap brengen. Zijn rede bevat tien heilstoezeggingen. Daar hoort deze profetie ook bij: 'Alzo zegt de Heere der heirscharen: Het zal in die dagen geschieden dat tien mannen uit allerlei tongen der heidenen, grijpen zullen, ja, de sliep

grijpen zullen van één Joodse man, zeggende: Wij zullen met ulieden gaan, want wij hebben gehoord dat God met ulieden is' (Zach. 8:23). De uitdrukking 'in die dagen' wordt in vers 6 van Zacharia 8 vertaald met 'in deze dagen'. De profetie begint zich al te vervullen in de dagen van Zacharia. Ongetwijfeld worden deze profetieën onder het Nieuwe Testament heerlijker vervuld. Een Joodse man die uit Babel repatrieert, wordt vastgegrepen door tien heidense

► In Hem worden al Gods beloften aan Israël en de volken vervuld.

mannen. Dat tien heidenen één Joodse man vasthouden, tekent de geweldige toeloop uit de volkerenwereld. Deze heidenen komen uit verschillende taalgroepen. De zegen die via Abraham naar de volken zou gaan (Gen.12:3), wordt hier realiteit.

Een besneden hart

Natuurlijk ziet de Joodse man op een nakomeling van Abraham. Maar het zou ook onder ons plaats kunnen vinden. De apostel Paulus leert ons dat een echte Jood iemand is die een besneden hart heeft. Zijn wij zo'n Joodse man op wie anderen jaloers kunnen worden? Het grijpen van de sliep is symboliek voor 'bij iemand willen schuilen, met iemand mee willen gaan'. Men ziet blijkbaar: 'bij de God van Israël ben je veilig'. Als vanzelf gaan onze gedachten naar die ene Joodse Man, Christus. In Hem worden de beloften uit het Oude Testament in heerlijkheid vervuld. Wie de beloften van de Persoon van Christus losmaakt, verzandt in oppervlakkigheid. Een letterlijk voorbeeld vinden we in de bloedvloeiende vrouw. Zij mocht door het geloof deze Joodse Man aangrijpen (Matth. 9:21). En zij is niet beschaamd geworden. Na de komst van Christus gaat de vervulling van deze profetie door. In het bijzonder is deze profetie vervuld op de Pinksterdag. Drieduizend mannen en vrouwen uit allerlei tongen der heidenen grijpen dan als het ware de sliep van de Joodse man Petrus en vragen: 'Wat zullen wij doen, mannenbroeders?' In Handelingen 10:33 verhaalt Lukas dat de heiden Cornelius de Joodse man Petrus aanvatte: 'Wij zijn dan allen hier tegenwoordig voor God, om te horen al hetgeen u van God bevolen is'. In Handelingen 13:42 lezen we: 'De heidenen baden dat tegen den naasten sabbat hun dezelfde woorden des Evangelies (door de Jood Paulus) zouden gesproken worden'. We mogen geloven dat deze profetie nog wordt vervuld. Er liggen nog beloften voor de nakomelingen van Abraham.

Zijn volmaaktheid in zijn gestalte

ds. C.A. van Dieren, Uddel

Spreek tot Aäron, zeggende: Niemand uit uw zaad naar hun geslachten, in denwelken een gebrek zal zijn, zal naderen om de spijze zijns God te offeren.

Leviticus 21 vers 17

Ruth en Naomi

De heidenen plaatsden de ene Joodse Man in een groter geheel. Zij zeggen: 'Wij zullen met *ulieden* gaan'. Zo deed ook Ruth, die tot Naomi zei: 'Uw volk is mijn volk; uw God mijn God'. Waarom willen deze mannen mee? Niet omdat Jeruzalem zo'n mooie stad is. Ds. Veldkamp schrijft: 'Zij, die hier Zionistische of chiliastische verwachtingen bij koesteren, komen met dit profetisch woord natuurlijk nooit klaar. Hun dromen zullen telkens weer op de harde werkelijkheid kapot stoten'. De reden dat zij mee willen, is omdat zij gehoord hebben dat GóD met hem is. Deze uitdrukking vinden we in het Oude Testament als de belofte van het genadeverbond.

Hoe kan God met een Jood of een heiden zijn? In Jesaja 7:14 wordt gesproken over een maagd die een Kind zal krijgen met de naam Immanuel (God met ons). In Christus is deze profetie ten volle vervuld. Met Zijn komst is ook voor Israël het laatste der dagen aangebroken. Er komen tot de wederkomst geen heilsfeiten meer. Deze Joodse Man heeft uitgeroepen: 'Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?' Na 'het is volbracht' was God met deze Joodse Man. In Hem kan God ook met de Jood en de heiden zijn.

De tempel

In het Nieuwe Testament verschuift de betekenis van de tempel naar Hem, Die van Zichzelf sprak: 'Breek deze tempel'. In Hem worden al Gods beloften aan Israël en de volken vervuld. En naar de vervulling van die belofte zien wij uit. Zonder Christus kan God niet met ons zijn. Noch met de Jood, noch met de heiden. Dat is wat ons de grootste zorgen baart. Wat zou het groot zijn als de slip van Zijn profetenmantel, van Zijn priesterkleed en van Zijn koningsgewaad werd vastgegrepen. ♦

► slot volgt

Adam is in het paradijs profeet, priester en koning. Na de zondeval raakt hij niet alleen Gods beeld kwijt, maar ook het vermogen om de ambten te bedienen. In Leviticus 21 komt dat helder naar voren. Daar lezen we dat geen enkel offer door een mismaakte, onbekwame priester en hogepriester gebracht mag worden. Waarom niet? Omdat in de lichaamsonbekwaamheid en -onvolmaaktheid de zielsonbekwaamheid en -onvolmaaktheid zich afspiegelen.

De Heere noemt twaalf oorzaken waarom men niet in het priesterambt mag dienen. Blinden, doven, kreupelen, bultachtigen, of met welk gebrek dan ook bezet, worden voor het ambt buitengesloten. Zowel de hogepriester als de priesters moeten volmaakt zijn, zoals ook het offerlam volmaakt moet zijn. Waar wijst dat heen? Naar Christus, Die de volkomen Middelaar en Hogepriester is. Hij is ook het volmaakte Lam. Alleen Hij kan tussen een heilig en volmaakt God en een onvolkomen, schuldig en onbekwaam mens staan.

De Catechismus stelt een vraag: 'Heeft dan God den mens alzo boos en verkeerd geschapen?' O nee, God heeft ons goed en naar Zijn evenbeeld geschapen. Dat beeld zijn we door de zondeval kwijtgeraakt. Weet u wat we geworden zijn? Geestelijke wangedrochten. Als God ons in het licht van de volmaakte spiegel der wet stelt, leven we in dat we stekeblind in 's hemels wegen zijn en dat we Gods Woord niet kunnen verstaan. Dan moeten we bekennen dat we kreupel zijn en geen stap kunnen zetten. Kent u die lessen op de leerschool van de Heilige Geest? Weet

u ervan dat u net zo afgekeurd bent als de gebrekkigen in Leviticus 21? U bent niet bekwaam om zelfs het kleinste offertje voor de Heere te brengen. U kunt de voorhang niet openen en de scheiding met God niet wegnemen. Nee, er is maar één Middel, één Middelaar.

Zoek toch de zaligheid buiten uzelf in Christus Jezus. Die volmaakte Hogepriester is niet blind. Zijn oog slaat al Zijn kinderen in liefde gade. Hij is niet kreupel, maar Hij haast Zich tot redding van onmachtige, neergebogen zielen. Nooit wordt Hij het moe om naar de klachten en noden van de Zijnen te horen. Dat is Hem zo aangenaam. Weet u wat zo bedroevend is? Als bij ons dat roepen niet wordt gevonden. Als wij Hem niet nodig hebben.

Straks zal de voorhang geopend worden. Dan zal de Kerk eeuwig volmaakt in het binnenste heiligdom worden ingeleid. Hoe zal dat zijn? Hier waren zij blind, maar daar zullen zij de Koning zien in Zijn schoonheid. Hier waren zij kreupel, maar daar zullen zij huppelen van zielenvreugd. Van zonde en smet verlost zullen zij wandelen voor Gods aangezicht en Hem dag en nacht dienen in Zijn tempel.

Vragen:

1. Een priester moet volmaakt zijn. Waar wijst dat op?
2. Wat betekent het onbekwaam te zijn om het kleinste offertje te brengen?
3. Wat houdt het in dat straks de voorhang geopend zal worden?

► wordt vervolgd

Broeders van hetzelfde huis

ds. W. Harinck en ds. G.P. van Nieuw Amerongen

Op 18 en 19 september vergaderde de Generale Synode van onze Noord-Amerikaanse zustergemeenten in Grand Rapids. Aan de vooravond ervan werd een bidstond gehouden.

Twee dingen vielen in het bijzonder op. De wederzijdse, blijvende verbondenheid aan de zustergemeenten, en de indruk dat er een kerk op aarde is omdat die het eigendom van de Heere is. Een kleine impressie door een Nederlands oog.

Onze zustergemeenten in Canada en Amerika vormen een zelfstandig kerkverband (de Netherlands Reformed Congregations, afgekort tot NRC), dat een correspondentieband onderhoudt met ons kerkverband. De NRC is een kleiner kerkverband dan het onze, maar vaak zien we ons geplaatst voor dezelfde vraagstukken, problemen en veranderingen in leer en leven. De Generale Synode van de NRC is ook wat kleiner van opzet dan de onze. Zij vergadert met 21 afgevaardigden in plaats van de veertig die wij kennen. Dat voelt ook meteen wat minder formeel. Ieder van de drie classes die het kerkverband kent, stuurt zeven afgevaardigden (steeds drie predikanten en vier ouderlingen).

Het was goed om te zien dat, wanneer alles misschien iets minder in detail georganiseerd is, het toch ook met orde kan toegaan.

Voorbijgangers

Vergeleken met de vorige synode waren verschillende oudere predikanten niet meer aanwezig, om uiteenlopende redenen. Dan vermenigvuldigen de gedachten. Allereerst laat dat zien dat ambtsdragers ook maar voorbijgangers zijn. Wanneer jongere broeders hun plaats mochten innemen, laat het vervolgens Gods trouw zien. In de achterliggende jaren mochten verschillende jongere mannen uit hun eigen midden opgeleid worden tot de heilige dienst, na jaren dat er geen studenten op de Theologische School zaten. Maar vooral liet het zien dat de Kerk niet een zaak van mensen is, maar in Gods handen ligt.

In de bidstond werd gepreekt over een Kerk Die God verkregen heeft door Zijn eigen bloed (Hand. 20:28). Daarover stelt God Zelf opzieners. Het is Gods zorg over Zijn Kerk dat die opzieners de gemeente Gods moeten en mogen weiden. Zij moeten acht houden op die kudde. Maar Paulus zegt ook dat de opzieners allereerst op zichzelf acht moeten houden. Terug in de consistorie

was onder de afgevaardigden voelbaar dat ieder moest zeggen: 'Wie is tot deze dingen bekwaam?' Als er toch geen bloed van de Middelaar was... Maar omdat de Kerk zo duur gekocht is, zal de Heere er Zelf voor zorgen. Dat doet Hij door middel van de ambten. Psalm 122 bezingt de heerlijkheid van Jeruzalem, die daarin uitkomt dat de Ark der verzoening daar is en 'de rechterstoelen dáárbinnen staan'.

Wat een gewichtig werk, juist als belangrijke zaken op de agenda staan, waar ook in besloten comité over vergaderd moest worden. Dan is de voorbede van de Hoge priester van de Kerk zo nodig en sterkt de wetenschap dat er ook mee gezocht wordt door een volk dat bidden geleerd heeft.

Mandaat

Het behoort tot het mandaat van ons Deputaatschap Buitenlandse Kerken om vanuit Nederland aan de correspondentieband inhoud te geven. Dit gebeurt onder andere door het afvaardigen van een of twee Nederlandse predikanten naar de Generale Synode van de NRC, wanneer deze daartoe uitgenodigd worden. Dat dit maar geen formaliteit is, bleek gedurig tijdens de vergadering. Niet alleen werd geregeld het advies van de Nederlandse afgevaardigden gevraagd, ook wordt bijvoorbeeld actief aansluiting gezocht bij ons Deputaatschap voor Israël. Verder lag ook een in het Engels vertaald rapport over het huwelijk van onze Generale Synode ter bespreking op tafel.

Migrantenkerken en 'moederkerken' kunnen door de grote afstand in tijd en plaats en door een andere culturele context gemakkelijk uit elkaar groeien. Opnieuw mochten we tijdens deze Synode opmerken dat het hier anders was. Niet alleen kennen we als zustergemeenten dezelfde historische wortels, daarbij vasthoudend aan dezelfde leer en belijdenisgeschriften, ook het zoeken naar hetzelfde bevindelijke leven verbindt aan elkaar. Voorzichtig mogen we opmerken dat we in dat opzicht misschien zelfs wel meer naar elkaar toe groeien dan uit elkaar. De nood der tijden dringt daartoe. ♦

▶ De Generale Synode van de Netherlands Reformed Congregations was in Grand Rapids bijeen.

Wegkijken of omzien

Mettie de Braal-Prins,
coördinator Preventie en Toerusting bij Stichting De Vluchtheuvel

Na een tijd van reizen en trekken verzucht menig ouder opgelucht: 'Gelukkig, allemaal weer veilig thuis'.

Dat geldt niet voor iedereen die op weg gaat. Helaas ook niet voor elk kind dat wel thuiskomt, maar niet veilig is. Huiselijk geweld is een penibel onderwerp, maar de levenslange gevolgen voor slachtoffers zijn te ingrijpend om het fenomeen onder het tapijt te schuiven.

Dit artikel is bedoeld voor u als gemeentelid, JV-leider, ambtsdrager. De cijfers spreken klare taal: jaarlijks hebben zo'n 100.000 kinderen en jongeren tot 18 jaar te maken met een onveilige thuissituatie. Naast de ernstige realiteit dat onze gemeenten zich door de zonde buiten het paradijs bevinden, geven de cijfers voldoende grond om ervan uit te gaan dat er ook in kerkelijke gezinnen sprake is van huiselijk geweld. Het woord 'huiselijk' zegt niets over de plaats van het geweld, maar alles over de relatie tussen dader en slachtoffer. Huiselijk geweld kan zowel

binnenshuis als buitenshuis plaatsvinden. Het gaat om geweld door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer. De dader is dus een bekend en vertrouwd persoon van het gezin. Bijvoorbeeld een ouder, familielid, huisvriend(in) of iemand uit de kerk. Dat maakt het misdrijf des te pijnlijker en verwarrender voor een slachtoffer. Er zijn verschillende vormen van huiselijk geweld. We beperken ons tot kindermishandeling.

Vormen van kindermishandeling

Over het algemeen worden vijf vormen van kindermishandeling onderscheiden:

- lichamelijke mishandeling
- lichamelijke verwaarlozing
- psychische (of emotionele) mishandeling
- psychische (of emotionele) verwaarlozing
- seksueel misbruik

Soms ervaart een kind of jongere tot 18 jaar alleen emotionele verwaarlozing; soms is er sprake van meerdere uitingen van mishandeling.

Juist het niet zo direct zichtbare leed dat kinderen dragen, plaatst omstanders voor lastige dilemma's. 'Het kind heeft geen blauwe plekken, dus... Iedereen heeft weleens een slechte dag waarop hij zijn kinderen afsnauwt of een onwillige peuter net iets te hardhandig meeneemt. Kinderen kunnen het bloed onder je nagels vandaan halen. Je kunt als vader uit teleurstelling over slechte schoolresultaten kleinerend over je zoon praten. Dat is natuurlijk niet goed, maar ja. Sommige kinderen zijn nu eenmaal wat schuw, schrikkerig en stil. Stel dat je je vergist, dan heb je iemand vals beschuldigd. Wie ben ik om hier iets over te zeggen?'

Medeverantwoordelijk

Dat zijn begrijpelijke reacties. Wie zijn nek uitsteekt, neemt zeker een risico. Als het gaat om signalen van huiselijk geweld c.q. kindermishandeling, is er sprake van een groot, grijs gebied. Valt wat we zien nog binnen wat we normaal vinden, of moeten we ons zorgen maken? Bovendien kijken we allemaal vanuit onze eigen kaders van wat we normaal en afwijkend vinden. Dat neemt niet weg dat we als gemeenteleden een medeverantwoordelijkheid hebben voor de veiligheid van de kinderen van de gemeente. We zijn immers bij elke doopdienst getuige van wat ouders beloven. Kijk bij signalen niet weg. Breng het in gebed bij de Heere en smeed om de leiding van de Heilige Geest. Laat de gemeente een plek zijn waar we naar elkaar omzien. Leef mee in vreugde en verdriet. Ga op zijn minst het gesprek aan met degene waarover u zich zorgen maakt. Vraag open hoe het met hem of haar gaat. Win bij twijfel (anoniem) advies in bij Veilig Thuis (www.ikvermoedhuiselijkgeweld.nl), Meldpunt Reformatorische Kerken (info@meldpuntrefkerken.nl) of bel 06-10815664) of mail naar aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling Joris ten Voorde (jtenvoorde@stichtingdevluchtheuvel.nl). Om samen een inschatting te maken van de veiligheidsrisico's voor het kind of de jongere. ♦

Gat in het hart

Kees fietst na schooltijd rondjes over het schoolplein. Hij weigert naar huis te gaan, omdat hij een flink gat in zijn broek heeft. 'Mijn moeder wordt daar heel boos van. Kunt u mijn broek maken?' Zijn juf zoekt naald en draad, dicht het gat en stuurt Kees naar huis. Jaren later komt zij erachter dat zijn angst voor de gevolgen van een kapotte broek zeer terecht is geweest. Vanuit haar eigen kader - om een gat in een broek maak je je niet druk - heeft juf niet kunnen bedenken dat het gat in het hart van Kees toen al vele malen groter was dan dat in zijn broekspijp.

De verhoogde Christus

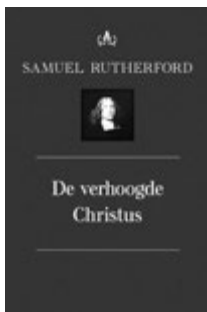
Samuel Rutherford

uitg. De Banier; 400 blz., € 39,90

In de serie "Theologische werken van Samuël Rutherford" is inmiddels deel 6b verschenen. Samen met deel 6a betreft het preken die deze geliefde Schotse theoloog uitgewerkt heeft tot drie theologische verhandelingen over Johannes 12:27-33. Rutherford schreef ze tijdens de jarenlange Westminster Synode. Hij gaf het zelf de titel mee "Christus stervende en zondaars tot Zich trekkende".

Ook deel 6b getuigt van Rutherfords diepe, praktikale godgeleerdheid. Het gaat hem om de persoonlijke, bevindelijke kennis van de vruchten van het lijden en sterven van de Middelaar, zoals de oorspronkelijke Engelse titel zo mooi aangeeft. Doordat de uitgever de titel veranderd heeft in "De verhoogde Christus" wordt ten onrechte (onbedoeld?) gesuggereerd dat dit werk gaat over Christus in Zijn verhoging in plaats van over Christus in Zijn vernedering.

Deze verhandelingen zijn wat leerstelliger dan de bekende brieven van Rutherford. Dat betekent dat de lezer hier en daar even moet doorbijten. Het zou beslist behulpzaam geweest zijn voor de gemiddelde lezer van de 21^e eeuw als moeilijker begrippen, zoals major en minorpremissie, in een register of voetnoot waren uitgelegd. De lezer moet zich daar wat doorheen bijten, maar krijgt daarvoor veel onderwijs terug over zaken waarover ook in onze tijd veel verwarring is. Een voorbeeld daarvan is het excurs van Rutherford over de bekende

tekst Johannes 3:16. Een dierbare tekst over Gods liefde, die helaas veel misverstaan en misbruikt wordt. Met grote helderheid verdedigt Rutherford tegenover de Arminianen dat niet alleen de verkiezing particulier is ('Weinigen zijn uitverkorenen'), maar dat ook de belofte particulier is voor de 'kinderen der beloftenis'. De beloften zijn onvoorwaardelijk voor de uitverkorenen, anders stond de verlossing op losse schroeven, als ze zou afhangen van iets in de mens. Dat de beloften onbepaald zijn, wil echter niet zeggen dat ze universeel (voor alle mensen) zijn. Ze zijn in het voornemen Gods en in Zijn intentie alleen gedaan aan de uitverkorenen (blz. 110-111).

Achterin deel 6b staat een wat onevenwichtig personenregister. Zo wordt van Arminius gezegd dat hij een Nederlands predikant was, en dat Arminianen naar hem genoemd zijn, zonder enige duiding dat hij een van de grootste kettters uit de geschiedenis is geweest. Anderzijds wordt bijvoorbeeld wel uitvoerig beschreven wie de familisten geweest zijn, met details die voor het verstaan van dit werk niet even relevant zijn. Ongelukkigerwijs heeft de uitgever de derde verhandeling in tweeën geknipt en is ze deels in deel 6a en deels in 6b terechtgekomen. Deel 6b is daarom zonder deel 6a niet te lezen. Beide delen moeten dus samen aangeschaft worden, wat de prijs voor deze verhandelingen op een kleine tachtig euro brengt.

Deze verhandelingen van Rutherford, die zeer onderwijzend zijn voor het genadeleven en ons wapenen tegen wijdverspreide misstanden, hadden beslist een waardiger uitgave verdiend.

ds. G.P. van Nieuw Amerongen, Nijkerk

BOEKAANKONDIGINGEN

"De gave Gods"; ds. A. Verschuure;
uitg. Gebr. Koster; 113 blz.; € 13,90.

"De gave Gods" bevat vier preken uit het evangelie naar Johannes. De eerste preek is gehouden vanuit Johannes 3 vers 7: 'Gijlieden moet wederom geboren worden'. Vervolgens volgen twee preken over de 'Samaritaanse vrouw' uit Johannes 4. De laatste gaat over 'Christus, de Deur der schapen' vanuit Johannes 10 vers 9.

"Dwing hen in te komen"; Thomas Boston;
uitg. De Banier; 83 blz.; € 10,95.

Geschenkboekje met twee preken van Thomas Boston (1676-1732). Diepe bewogenheid met betrekking tot het eeuwig heil van zijn hoorders stempelt beide preken. De behandelde teksten zijn: Lukas 14:23b en Lukas 19:5.

"Ochtendboekje"; Aleid Nijhof-Schreuder;
uitg. De Banier; 140 blz.; € 11,95.

Begin jij de dag met de Heere? Vanuit deze kernvraag zijn 126 korte stukjes vanuit de psalmen bijeengebracht, geschikt voor kinderen en tieners vanaf 10 jaar. Het past bij de laatste 18 weken van het jaar. Dicht bij de herfst, advent, kerst en oudjaar en daarbij een les, tip of gedachte.

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK AANGENOMEN

naar Ermelo,
ds. K. Boeder te Dirksland.

BEROEPEN

te Drachten,
ds. W. Mouw te Opeusden;
te Gorinchem,
ds. H.A. van Zetten te Nieuw-Beijerland;
te Lelystad,
ds. J. van Rijswijk te Oud-Beijerland;
te Oudemirdum,
ds. M. Blok te Scherpenisse.

BEDANKT

voor Borssele,
ds. A. Schot te Nunspeet;
voor Franklin Lakes (New Jersey, VS),
ds. J.J. Witvoet te Rock Valley
(Iowa, VS);
voor Kalamazoo (Michigan, VS),
ds. E. Hakvoort te Norwich
(Ontario, Canada);
voor Vlissingen,
ds. P.J. de Raaf te Boskoop.

GEZONDHEID DS. A. MOERKERKEN

Het is schokkend te vernemen dat de gezondheid van ds. A. Moerkerken zich zodanig ontwikkelt dat er ernstig voor zijn leven gevreesd moet worden. We schrijven dit op maandagochtend 7 oktober. Nog maar kortgeleden had onze broeder in een beperkte kring zijn vijftigjarig ambtsjubileum mogen herdenken. Nu vernemen we dat de artsen in het Maasstadziekenhuis hebben moeten vaststellen dat men niets meer voor hem kan doen. Alle behandelingen zijn gestaakt, ook de nierdialyse. Inmiddels is hij huiswaarts gekeerd, waar hij door zijn vrouw en de zijnen liefdevol wordt verzorgd.

‘Verzachtte Vaderlijk mijn lijden en redde mij uit alle nood’. Die woorden zijn hem in het recente verleden tot troost geweest. Laat het ons gezamenlijk gebed zijn dat de Heere onze broeder en oud-hoofdredacteur van De Saambinder in Zijn Vaderlijke wijsheid zal verlossen uit alle nood. Of zoals de Zaligmaker het uitdrukt: ‘Zo kom Ik weder en zal u tot Mij

nemen, opdat gij ook zijn moogt waar Ik ben’.

Namens de redactie van De Saambinder,
ds. G.J. van Aalst

AANGEPASTE KERKDIENTST HARDINXVELD-GIESSENDAM

Op zaterdag 26 oktober (15.00 uur) is er in de kerk van de Geref. Gemeente te Hardinxveld-Giessendam een aangepaste kerkdienst. Voorganger is ds. W.J. Karels. Iedereen is welkom.

VERSLAG VERGADERING CLASSIS RIJSSEN 6 SEPTEMBER 2024

Namens de roepende kerk Wierden-Aadorp opent ds. A. Schreuder de vergadering, dit in afwijking van de agenda wegens afwezigheid van ds. S.W. Janse wegens ziekte. Ds. Schreuder mediteert vanuit Psalm 119:19 over: ‘Ik ben een vreemdeling op de aarde, verberg Uw geboden voor mij niet’.

Bij het memorandum wordt aandacht besteed aan de gemeente Wierden, waar tot verwondering op 10 juli een andere kerk in gebruik is genomen in Aadorp. De gemeente heet sindsdien: Wierden-Aadorp. Op 4 september werd kand. J. Janse als predikant bevestigd in de gemeente van Terwolde-De Vecht. ‘Van harte welkom’.

De twaalf gemeenten zijn wettig vertegenwoordigd door 24 afgevaardigden, vijf predikanten, zestien ouderlingen en drie diakenen. Aan de diakenen wordt keurstem verleend. Het moderamen wordt gevormd door: ds. A.T. Huijser, preses; ds. P.D. den Haan en ds.

A. Schreuder, assessoren; ouderling K.H. de Heer, eerste scriba; ouderling A.H. Keurhorst, tweede scriba; quaestor ouderling Z. Klaasse.

De notulen van de vergaderingen van 2 februari 2024 en van 8 juli 2024 worden goedgekeurd en vastgesteld.

Het volgende wordt behandeld als ingekomen stuk: ouderling A.C. Kooijman te Apeldoorn is voorgedragen en benoemd als lid van de Raad van Advies van De Vluchtheuvel.

De volgende rapporten worden besproken in afwezigheid van niet-ambtsdragers:

- Een rapport van de adviescommissie art. 82 DKO wordt besproken en aanvaard.
- Met uitzondering van één gemeente is in alle gemeenten van de classis kerkvisitatie gehouden. De rapporten worden besproken. Verhelderingsvragen worden bevredigend beantwoord. Een open gesprek vindt plaats over de betekenis van de verschillende bewoordingen van geestelijk leven in de verslagen. Er komt een voorstel van het moderamen voor een ambtsdragersconferentie. Van één gemeente wenste een lid gehoord te worden door de visitatoren. Dit gesprek heeft kort voor deze classisvergadering plaatsgevonden. De visitatoren hebben advies uitgebracht. De classis besluit om te wijzen op het recht van appel.

De consulentenschappen blijven ongewijzigd.

In verband met het zich niet herkiesbaar stellen van de eerste scriba, ouderling K.H. de Heer, stelt het moderamen voor om de huidige tweede scriba, ouderling A.H. Keurhorst, te benoemen als eerste scriba en een stemming te houden voor een tweede scriba. De vergadering is daarmee akkoord. Ouderling A.C. Kooijman wordt gekozen. Hij neemt zijn benoeming aan. Op de volgende classisvergadering zal passende aandacht zijn voor het afscheid van de eerste scriba, ouderling De Heer.

De quaestor, ouderling Z. Klaasse, vraagt of de classisgemeenten hun bijdrage voor de classis willen overmaken. De roepende kerk voor de volgende classisvergadering is Apeldoorn. De datum wordt bepaald op 7 februari 2025 te Rijssen-Noord. Op verzoek van de preses eindigt ouderling J. Morsink van de roepende kerk Wierden-Aadorp de vergadering.

A.H. Keurhorst, tweede scriba

VOOR ALLE IN DIT NUMMER GENOEMDE
TOEKOMSTIGE DATA GELDT:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

VERSLAG VERGADERING CLASSIS MIDDELBURG 6 SEPTEMBER 2024

Ds. M. Boersma opent als consulent van de roepende kerk van Haamstede de vergadering.

Hij heet allen welkom, in het bijzonder de emerituspredikanten, ds.

M. Karens en ds. C.J. Meeuse, en ook M.J. Harinck, administrateur van de Gomarus. Het moderamen wordt als volgt samengesteld: ds. A.E. Brijder, preses; ds. M. Boersma, assessor; ouderling S. Riemens, scriba; ouderling A.J. van der Maas, quaestor. De notulen van de vorige classisvergadering, 29 januari 2024, worden na een kleine aanvulling goedgekeurd.

Er zijn twee rapporten binnengekomen:

een verslag van een vergadering van de Commissie Jeugdzorg en het Jaarrapport van de Gomarus over 2023 en de begroting over 2024. Omdat er voor 2024 een negatief resultaat wordt voorzien, wordt voorgesteld om de tarieven voor het tweede halfjaar 2024 te verhogen. De classis gaat hiermee akkoord.. Door Middelburg-Zuid is een punt van behandeling ingediend in verband met een vervolg op de classicale bijeenkomst 'interne eenheid'. Elke afvaardiging van de gemeenten geeft in enkele zinnen de werkwijze en gedachtevorming binnen de eigen kerkenraad na de eerste bijeenkomst weer. De predikanten zullen met het moderamen een voorstel formuleren voor een volgende vergadering.

Er is een voorstel voor de nieuwe verdeling van de consulentschappen vanaf september 2024: ds. A.P. Baaijens: Middelburg-Centrum, Middelburg-Zuid, Oostburg en Oostkapelle; ds.

M. Boersma: Meliskerke, Vlissingen en Westkapelle; ds. A.E. Brijder: Aagtekerke, Haamstede en Terneuzen. Dit voorstel wordt bekrachtigd.

Als roepende kerk voor de volgende classisvergadering - maandag 3 februari 2025 te Middelburg-Zuid - wordt Meliskerke aangewezen. Agendapunten kunnen ingediend worden voor 27 december.

Ouderling M.K. van der Maas van de roepende kerk Haamstede eindigt de vergadering.

S. Riemens, scriba

Berichten

HALLOWEENMATERIAAL VAN EVGG

De datum '31 oktober' is voor ons een bekende datum: Hervormingsdag. Maar een snelgroeiend aantal Nederlanders denkt aan Halloween. Veel kinderen (en volwassenen!) lopen verkleed in een griezeltocht door de wijk. Halloween wordt ook wel 'het feest van de doden' genoemd. Griezelen staat centraal. Wat erg en wat een contrast!

EVGG heeft nieuwe materialen ontwikkeld gericht op kinderen. In de folder leggen we uit dat Halloween lijkt op een donker doolhof, en dat ons leven soms eigenlijk ook een doolhof lijkt. We zijn van God afgedwaald en kunnen zelf de terugweg niet vinden. Maar de Heere Jezus zegt in Johannes 14:6 dat er een Weg tot God is door Hem alleen: 'Ik ben de Weg en de Waarheid en het Leven. Niemand komt tot de Vader, dan door Mij'.

Naast de folder is er een zoekkaart met een doolhof, in combinatie met een zaklampje. Met het zaklampje (licht) wordt de uitkomst zichtbaar: 'Uw Woord is een lamp voor mijn voet en een licht voor mijn pad' (Ps. 119:105). Op de website evgg.nl/halloween is uitleg te vinden en zijn de materialen te bestellen.

We bidden dat de Heere deze nieuwe

materialen wil gebruiken om mensen tot Zich te trekken. Daarom bevelen we het gebruik hiervan bijzonder aan.

[Evangelisatie Geref. Gemeenten](#)

TRAININGSAANBOD JBGG NAJAAR

Leiding geven aan jongeren vraagt veel van je. Gelukkig staan we samen voor het jeugdwerk. Vanuit onze ervaring en expertise kunnen wij jou als leidinggevende toerusten voor je mooie taak. We bieden dit najaar de volgende regionale trainingen aan:

- Training Inleiding houden ('s-Gravenpolder)
- Training Bijbellezen met jongeren (Werkendam)
- Basistraining Vertellen (Hardinxveld-Giessendam)
- Basistraining Jeugdwerk (Zeist)

We verwelkomen je graag. Voor data, opgeven en meer informatie: jbgg.nl/leiding

THEMA-AVOND GBS

Het GBS-comité Rhenen belegt op zaterdag 19 oktober (19.00 uur) een thema-avond over 'De Statenvertaling en onze belijdenisgeschriften'. Sprekers zijn ds. K. van Olst (Heidelberge Catechismus en de Statenvertaling), ds. M.T. Al-Chalabi (Dordtse Leerregels en

de Statenvertaling) en ds. D.C. Flapper (Nederlandse Geloofsbelijdenis en de Statenvertaling). Locatie: kerkgebouw Geref. Gemeente, Achterbergsestraatweg 59a, Rhenen. De samenzang wordt begeleid door Martin Weststrate. Iedereen is welkom. De avond heeft niet het karakter van een kerkdienst. Meer informatie: jhaalboom@gbs.nl of gbs.nl/bijeenkomsten

REGIONALE ZENDINGSVOND IN RIDDERKERK-SLIKKERVEER

Op donderdag 17 oktober (19.30 uur) organiseren negen gemeenten uit de classes Rotterdam, Ridderkerk en Dordrecht een regionale zondingsavond in het kader van de jaarlijkse fruitactie. Alle gemeenteleden uit de classes zijn welkom. Het thema van de avond en het doel van de fruitactie is: 'Werken in stilte'. Het zendingswerk in de zogenaamde gesloten, onbereikbare gebieden zal worden belicht. Locatie: Eben Haezerkerk, Oranjestraat 110, Ridderkerk. De avond is ook online te volgen via de livestream op de website van de gemeente: www.ggslikkerveer.nl

ZEEUWSE ZENDINGSMIDDAG

Op zaterdag 9 november (14.30 uur) houden de zendingscommissies van de classes Goes, Middelburg en Tholen de

62^e Zeeuwse Zendingsmiddag in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Tholen. Ds. S. Maljaars spreekt een openingswoord, waarna de kinderen van de -12-vereniging van Tholen de oudpapier-opbrengst bekendmaken. Aansluitend spreekt evangelist Peter Hout over zijn werk in Albanië. Elize Verheij vertelt een zendingsverhaal. Ds. M. Blok besluit de middag. De collecte is voor het zendingswerk. De dienst is ook te beluisteren via de livestream kerkdienstgemist.nl Ger. Gem. Tholen. Uw bijdrage kunt u overmaken op NL37 RABO 0302 9419 32 t.n.v. Regionale Zendingscommissie Tholen.

LEZING EEN HANDREIKING

Op donderdag 17 oktober (19.45 uur) belegt Vereniging Een Handreiking (regio Gelderse Vallei) in de Adventkerk te Veenendaal een lezing over 'Ik zorg voor een ander, hoe zorg ik (in Bijbels

licht) voor mezelf?'. Naasten van psychisch zieken en overige belangstellenden zijn welkom.

BOEK DS. MOERKERKEN

Eind oktober verschijnt een dagboek van ds. A. Moerkerken, "Aren rapen". Het boek telt circa 384 pagina's en kost € 24,90 (excl. verzendkosten). De netto-opbrengst ervan komt volledig ten goede aan de Stichting Gereformeerd Erfgoed. Het boek is te bestellen bij diaken A.J. Bax (Bax@kliksafe.nl of tel. 010-4519137). Als u het boek bij de boekhandel koopt, ontvangt de Stichting Gereformeerd Erfgoed hierover geen bijdrage.

Kerkenraad Capelle aan den IJssel-West

VERKOPINGEN

Poederoijen - Op zaterdag 19 oktober (9.30-14.00 uur) houdt vrouwenvereniging Ruth te Poederoijen een verkoping

t.b.v. voor zending, evangelisatie en Joseba. Locatie: dorps huis Podarwic. **Veen** - Op vrijdag 18 oktober (8.30-16.00 uur) wordt in Veen een tweedehandskledingbeurs gehouden. De opbrengst is voor evangelisatie in Tilburg. Locatie: Dorps huis, Groeneweg 2. Pinnen is mogelijk.

ZANGAVONDEN

Dordrecht - Kerk Geref. Gemeente, Mauritsweg 286, zat. 12 okt., 19.30 uur, kinderkoor Hosanna en Ridderkerks mannenkoor, spreker evangelist Arnest Jassey; collect voor evangelisatiewerk in Gambia.

Geldermalsen - Bethelkerk, zat. 19 okt., 19.30 uur, mannenensemble Ethan, samengesteld gem. koor Hammaäloth, Seba gem. koor, kinderkoor de Kleine Lofstem, Jan Rozendaal, orgel; collecte voor stichting Bonisa.

Kerkdiensten

ZONDAG 13 OKTOBER 2024

Aagtekerke 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. A.P. Baaijens; **Aalburg** 9.30 en 18.00 uur ds. R.T. Michielse; **Aalst** 14.30 uur ds. F. Mulder; **Alblasserdam** 9.30 (H.A.) en 16.30 uur ds. M.H. Schot; **Alphen aan den Rijn** 18.30 uur stud. W. de Jong; **Amersfoort** 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; **Amsterdam** 18.30 uur ds. J.B. Huisman; **Apeldoorn** 10.00 en 16.00 uur (H.D.) ds. R.A.M. Visser; **Arnhem** 10.00 uur ds. A.B. van der Heiden; **Barendrecht** 10.00 en 16.00 uur ds. M. Joosse; **Barneveld-Zuid** 9.30 (H.A.) en 19.00 uur ds. J. van Laar; **Beekbergen** 10.00 en 19.00 uur ds. A. Schreuder; **Benthuizen** 9.30 en 18.00 uur ds. G. Clements; **Berkenwoude** 9.30 uur ds. W.J. Karels en 15.00 uur ds. J. IJsselstein; **Bodegraven** 19.00 uur ds. G.J. Baan; **Boskoop** 9.30 en 16.30 uur ds. P.J. de Raaf; **Brakel** 15.30 uur ds. G. Pater; **Burgh-Haamstede** 15.30 uur ds. A.P. Baaijens; **Capelle aan den IJssel-Middelwatering** 10.00 en 16.30 uur ds. H. van der Heiden; **Capelle aan den IJssel-West** 10.00 en 17.00 uur stud. J. Kroon; **De Valk-Wekerom** 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; **Delft** 18.30 uur ds. W.J. Karels; **Den Haag-Scheveningen**

19.00 uur ds. J.M. Evers; **Deventer** 18.30 uur ds. R.A.M. Visser; **Dinteloord** 14.30 uur ds. J.M.D. de Heer; **Dirksland** 10.00 (H.A.) en 18.00 uur ds. K. Boeder; **Doetinchem** 15.00 uur ds. A. Schreuder; **Dordrecht** 10.00 en 16.45 uur ds. W.A. Zondag; **Drachten** 9.30 en 19.00 uur ds. C. Sonneveld; **Ede** 9.30 en 16.00 uur ds. J.B. Huisman; **Elspeet** 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; **Enkhuizen** 9.30 uur ds. G. Heijkamp; **Enschede** 16.00 uur ds. A.B. van der Heiden; **Enter** 14.30 uur ds. S.W. Janse; **Ermelo** 14.30 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; **Genemuiden** 9.30 en 15.30 uur ds. A. Verschuure; **Gorinchem** (locatie: Hoefslag 11, Gorinchem) 15.00 uur ds. G.W.S. Mulder; **Gouda** 9.30 en 16.30 uur (H.D.) ds. J.W. Verweij; **Goudswaard** 15.00 uur ds. J. van Rijswijk; **'s-Gravenpolder** 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. S. Maljaars; **Groningen** 10.00 uur ds. P.G. Heijkamp en 15.30 uur ds. C. Sonneveld; **Hardinxveld-Giessendam** 9.30 en 18.00 uur ds. J.C. Kriekaart; **Hendrik-Ido-Ambacht** 10.00 en 16.30 uur ds. L. van der Kuijl; **Hilversum** 10.00 en 17.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; **Hoofddorp** 9.30 en 16.00 uur ds. A.A. Brugge; **Houten** 10.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil

en 16.00 uur ds. P.G. Heijkamp; **Kapelle-Biezeling** 17.00 uur ds. H.E.P. Fortuijn; **Katwijk aan Zee** 10.00 en 16.00 uur stud. W. de Jong; **Kesteren** 12.30 en 18.30 uur ds. D. de Wit; **Klaaswaal** 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; **Kootwijkerbroek** 10.00 (H.A.) en 19.00 uur ds. G. Beens; **Kortgene** 10.00 en 15.00 uur ds. M. Karens; **Krabbendijke** 9.30 en 18.00 uur ds. P.C. Vlot; **Kruiningen** 9.30 en 18.00 uur ds. G. Hoogerland; **Leerdam** 10.00 en 18.00 uur ds. M.G. van Middendorp; **Leiderdorp** 10.00 en 16.00 uur ds. P. Mulder; **Lelystad** 15.00 uur ds. G. van Manen; **Lisse** 10.00 en 16.00 uur ds. W. Silfhout; **Marknesse** 9.30 en 15.30 uur stud. K.L. Blok; **Meeuwen** 9.30 en 15.00 uur stud. D. de Jong; **Meliskerke** 9.30 en 14.30 uur ds. A.E. Brijder; **Middelburg-Centrum** 18.30 uur ds. A.E. Brijder; **Middelburg-Zuid** 9.30 en 16.00 uur ds. M. Boersma; **Middelharnis** 9.30 en 18.00 uur ds. G.J.N. Moens; **Mijdrecht** 18.30 uur ds. H. Brons; **Moerkapelle** 9.30 en 15.30 uur ds. H. Brons; **Naaldwijk** 15.30 uur ds. J.B. Zippro; **Nieuwdorp** 9.30 en 18.30 uur ds. C.J. Meeuse; **Nieuwe-Tonge** 10.00 (H.A.) en 18.00 uur ds. J.J. Tanis; **Nieuwer Ter Aa** 15.15

uur ds. E.J. Boudewijn; **Nieuwerkerk** 9.30 en 15.30 uur stud. H.R. Keurhorst; **Nijkerk** 9.30 en 18.30 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; **Nisse** 14.30 uur ds. S. Maljaars; **Nunspeet** 9.30 (H.A.) en 15.30 uur ds. A. Schot; **Oosterland** 18.30 uur stud. H.R. Keurhorst; **Opheusden** 9.30 en 16.00 uur ds. W. Mouw; **Oppeendoes** 16.00 uur ds. G. Heijkamp; **Oud-Beijerland** 9.30 en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; **Ouddorp** 19.00 uur ds. J.J. Hoogerbrug; **Oudemirdum** 9.30 uur ds. D.W. Tuinier en 19.00 uur ds. A. Verschuure; **Poortugaal** 9.30 en 16.00 uur ds. J.J. Hoogerbrug; **Puttershoek** 14.30 uur ds. G.J. Baan; **Rhenen** 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder; **Ridderkerk** 9.30 (H.A.) en 17.00 uur ds. G.W.S. Mulder; **Ridderkerk-Slikkerveer** 18.30 uur ds. M. Joosse; **Rijssen-Noord** 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. A.T. Huijser; **Rijssen-West** 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. P.D. den Haan; **Rijssen-Zuid** 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. S.W. Janse; **Rilland-Bath** 14.30 uur ds. P.C. Vlot; **Rotterdam-Alexanderpolder** 14.30 uur ds. W.A. Zondag; **Rotterdam-Centrum** 19.00 uur ds. H. van der Heiden; **Rotterdam-IJsselmonde** 9.30 en 17.00 uur ds. J.M.D. de Heer; **Rotterdam-Zuidwijk** 10.00 en 16.30 uur ds. G.J. Baan; **Scherpenisse** 9.30 (H.A.), 14.00 en 18.30 uur ds. M. Blok; **Scherpenzeel** 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. J. Beens; **Sint Annaland** 9.30 en 18.30 uur ds. J. de Kok; **Soest** 19.00 uur ds. A. Schot; **Spijkernisse** 14.30 uur stud. J. Kroon; **Sprang-Capelle** 19.00 uur ds. M.H. Schot; **Stolwijk** 10.00 en 19.00 uur ds. C. Hogchem; **Terwolde-De Vecht** 9.30 en 14.30 uur ds. J. Janse; **Tholen** 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. C. van Ruitenburg; **Uddel** 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; **Urk** 10.00 en 17.00 uur ds. A.J. de

Waard; **Utrecht** 10.00 en 16.00 uur ds. W. Harinck; **Veen** 9.30 en 18.00 uur ds. E. Bakker; **Veenendaal** 9.30 (H.A.) en 16.30 uur ds. B. Labee; **Vlaardingen** 9.30 (H.A.) en 16.30 uur ds. J.M. Evers; **Viissingen** 10.00 uur ds. C. Harinck; **Waardenburg** 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. G. Pater; **Wageningen** 10.00 en 18.30 uur ds. E.J. Boudewijn; **Werkendam** 10.00 en 18.00 uur ds. H.J. Agteresch; **Westkapelle** 9.30 en 14.00 uur ds. H.E.P. Fortuijn en 18.30 uur (H.D.) ds. M. Boersma; **Westzaan** 19.00 uur ds. P. Mulder; **Wierden-Aadorp** 15.00 uur ds. P.D. den Haan; **Woerden** 10.00 en 18.30 uur ds. J. IJsselstein; **Wolphaartsdijk** 18.30 uur ds. M. Karens; **Yerseke** 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; **Zeist** 15.00 uur ds. H.J. Agteresch; **Zoetermeer** 10.00 en 18.30 uur ds. J.B. Zippro; **Zwolle** 15.00 uur ds. A.T. Huijser.

DINSDAG 15 OKTOBER 2024

Dirksland 19.30 uur ds. K. Boeder; **Kesteren** 19.30 uur stud. J. Kroon; **Middelburg-Centrum** 19.30 uur ds. H.J. Agteresch; **Oude-Tonge** 19.30 uur ds. P. Mulder; **Spijkernisse** 19.30 uur ds. J.B. Huisman.

WOENSDAG 16 OKTOBER 2024

Aalst 19.30 uur ds. J.C. Kriekaart; **Berkenwoude** 19.30 uur ds. A.J. de Waard; **Dinteloord** 19.30 uur (H.D.) ds. C. van Ruitenburg; **Dordrecht** 19.45 uur ds. W.A. Zondag; **Ermelo** 19.30 uur ds. K. Boeder; **Gorinchem** (locatie: Hoefslag 11, Gorinchem) 19.30 uur ds. G. van Manen; **Hoofddorp** 19.45 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; **Hoogeveen** 19.30 uur ds. E.J. Boudewijn; **Meeuwen** 19.30 uur ds. J.W. Verweij; **Meliskerke** 19.30 uur ds. A.E. Brijder; **Ouddorp** 19.30 uur ds. B.J.

van Boven; **Rotterdam-Alexanderpolder** 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; **Sliedrecht** 19.30 uur ds. W.J. Karels; **Terneuzen** 19.30 uur ds. A. Schot; **Veen** 19.30 uur ds. E. Bakker; **Veenendaal** 14.00 uur (huw.bev.) ds. B. Labee; **Vlaardingen** 19.30 uur (voor de GBS) ds. C. Hogchem; **Woerden** 19.30 uur ds. J. IJsselstein; **Zeist** 19.30 uur ds. D. de Wit; **Zwolle** 19.30 uur ds. C. Sonneveld.

DONDERDAG 17 OKTOBER 2024

Alblasserdam 19.30 uur ds. A. Verschuure; **Alphen aan den Rijn** 19.30 uur ds. M.T. Al-Chalabi; **Barendrecht** 10.00 uur ds. M. Joosse; **Bodegraven** 19.30 uur ds. J.M. Evers; **'s-Gravenpolder** 14.00 uur (huw.bev.) ds. S. Maljaars; **'s-Gravenzande** 19.45 uur ds. H.E.P. Fortuijn; **Kootwijkerbroek** 19.30 uur ds. G. Beens; **Krimpen aan den IJssel** 14.30 uur (huw.bev.) ds. J.J. Hoogerbrug; **Middelharnis** 19.30 uur (afscheidsdienst) ds. G.J.N. Moens; **Oostburg** 19.30 uur (voor de GBS) ds. L. van der Kuijl; **Rilland-Bath** 19.30 uur (voor de GBS) ds. A. Schot; **Rotterdam-Alexanderpolder** 15.30 uur (huw.bev.) ds. J. van Rijswijk; **Sprang-Capelle** 19.30 uur (Evangelisatiedienst) ds. J.W. Verweij.

VRIJDAG 18 OKTOBER 2024

Aagtekerke 14.00 uur (huw.bev.) ds. A.P. Baaijens; **Barneveld-Zuid** 14.00 uur (huw.bev.) ds. J. van Laar; **Enkhuizen** 14.30 uur (huw.bev.) ds. G. Heijkamp; **'s-Gravenpolder** 14.00 uur (huw.bev.) ds. S. Maljaars; **Kortgene** 13.30 uur (huw.bev.) ds. M. Karens; **Werkendam** 14.00 uur (huw.bev.) ds. H.J. Agteresch; **Yerseke** 14.00 uur (huw.bev.) ds. C. van Krimpen.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 13 OKTOBER 2024

Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 16.30 uur (Bijbeluur) evang. M. Vos; **Breda** (Vriesdongen 1) 10.30 uur; **Emmen** (Prinsesselaan 6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; **Leeuwarden** (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 12.00 uur (Bijbeluur) evang. S. de Visser en 16.00 uur; **Merksem** (Jaak de Boeckstraat 21-23) 10.00 en 16.30 uur evang. A. van Setten; **Rotterdam** (Gouwstraat 36b) 12.00 uur ds. G.J. Baan; **Scheveningen** (Keizerstraat 177) 14.30 uur evang. M. van Velden; **Tilburg** (Offenbachstraat 105) 10.00 en 16.00 uur evang. H.J. van den Boogaart.

Een dode redevoering is voldoende om de levendigste ziel in een diepe slaap te dompelen, om de meest verwijde ziel in de boeien te slaan, en om een gewaterde hof als een kale heide te maken.

- W. HUNTINGTON -

Advertenties

Begrafenisonderneming STAM
Molenstraat 153, 2961 AK Kinderdijk
Tel. 078 6919005 - **Geen crematies** -

8 pers. vakantiewoning, Geesteren (OV)
omg. Vriezenveen. Info: 06-83090111 of
www.mijnvakantiestek.nl/huisjes/11507/

Leuk geld verdienen voor uw goed doel, kerk of vereniging? Rolladeactie! Vleesactie! Goede marge, mooie opbrengst! Ook div. andere mogelijkheden bespreekbaar.
WWW.SLAGERIJBARTADRIAANSE.NL
of 06-18670731

de Verrassing
samen vakantie vieren

Wanneer zien we u op Texel?

Bel of app met ons:
(0222) 31 89 06 www.deverrassing.nl

Bureau Mark.

Luisteren, met oog voor elkaar.

Psychosociaal therapeut
mark@bureau-mark.nl

+31 (0)6 53 29 69 57
bureau-mark.nl

UITNODIGING
D.v. vrijdag 8 november 2024
Geref. Gemeente Gorinchem
Paardenwater 23 - aanvang 19.30 uur

Rouwen doe je samen
Spreker: Erik Jan Verbruggen

Reformatische vereniging voor ouders bij wie tijdens de zwangerschap of kort na de geboorte kind(eren) zijn overleden

In de knop gebroken

www.indeknopgebroken.nl tel: 06-49 49 94 99

Zoekt u een mediator of organisatie-adviseur?

Bel: 06 - 53868881

www.bvissermediation.nl
www.bvisserconsultancy.nl

Vit. C kauwtablet van Neolife, een gezond snoepje voor kinderen! Ideaal als zuigtablet bij een zere keel. Okt.-aanb. | Kommie 0634826766
www.naturalhealthproducts.nl

Jongeman (25jr), dierenarts, **zoekt met spoed woonruimte te huur in Krimpenerwaard** i.v.m. werk. Hoeft niet groot te zijn. Heeft/weet u iets? 06-15300279.

PSALMZANGAVOND
D.V. ZATERDAG 12 OKTOBER
GER. GEM. ALBLASSERDAM
Toegang vrij! - Organist: Pieter Heykoop
19.30 uur - Meditatie: Ds. K. Boeder

VAN STAVEREN
Begrafenisverzorging

Met aandacht, zorg en respect

Dag en nacht bereikbaar 0172 23 33 38
vanstaverenbegrafenisverzorging.nl

Er is ruimte voor nieuwe collega's!

Je kunt bij ons snel stappen zetten en mag hier over van alles meedenken. Interesse? Neem contact op met Jacob 06-43821281 of jvdslyuys@vanharberden.nl.

WIJ ZIJN OP ZOEK NAAR:

- Assistent Accountant
- (Junior) Belastingadviseur

👉 **Meld je aan voor een meeloopdag!**

40 JAAR

VAN HARBERDEN
Prettig idee.

vanharberden.nl/werken-bij
Veenendaal | Ridderkerk

De specialist in het milieubewust isoleren van uw woning

PROFIJT ISOLATIE

Energijstraat 7 7461 TZ RIJSSEN Tel: 0548 546055

Profiteer nu!! landelijke subsidie

Vloerisolatie
Spouwisolatie
Dakisolatie
Gevelisolatie

www.profijtisolatie.nl

VAKANTIE in de BETUWE op boerderij-camping DE VIJVERHOF in OMMEREN. Tevens verhuur accommodaties.
www.campingdevijverhof.nl
 0344601973/065708822

JOH.DEHEER
toetsen en meer, sinds 1898

**UW ORGEL- ÉN
 PIANO SPECIALIST**

www.johdeheer.nl

Leeghwaterstraat 46/47
 3364 AE Sliedrecht
 Tel.: 0184-419 611

**Praktijk
 den Uijl**

◉ HULPVERLENING

◉ COACHING

◉ TRAINING

◉ TOERUSTING

Nieuwerkerk aan den IJssel | Barneveld | Yerseke
 T 010 7 411 411 | E info@praktijkdenuijl.nl
 | www.praktijkdenuijl.nl

Veelal vergoed door ziektekostenverzekeraars

De Schutse
Zorg wat er écht toe doet

URGENT: Mede als gevolg van gewijzigde belastingwetgeving moeten we afscheid nemen van onze ZZP-ers.

Hiervoor zijn we op zoek naar **begeleiders in de regio Kesteren/Opheusden/Achterberg/**

Oud-Vossemeer. Werktijden en omvang dienstverband in overleg te bepalen. Neem contact op met onze recruiter Mirjam Hardeman (06 39 36 75 89).

Voor meer info kijk op www.werkenbijdeschutse.nl of scan de QR-code:

HERDENKINGSBOEK
 "Uw trouw zal nooit vergaan" - Uit de **geschiedenis van de Gereformeerde Gemeente te Scherpenzeel**, door L. Vogelaar. Dit herdenkingsboek telt 438 pagina's en is voor € 25 inclusief verzendkosten te bestellen via tvanhell@gergemescherpenzeel.nl of voor slechts € 17 af te halen bij A. van Hell (06-27122 967).

Grote Kerk Dordrecht
**PSALMEN ZINGEN
 IN DORDT**

DV zaterdag 26 oktober
ANDRÉ NIEUWKOOP (orgel)

Bestel kaarten en voor meer informatie:
NAARHETCONCERT.NL

**Specialist in
 vloertegels,
 wandtegels en
 PVC vloeren**

KROON
 TEGELS & PVC

Energieweg 8c | 4231 DJ Meerkerk | 0183 - 35 42 25 | info@kroontegels.nl | kroontegels.nl

BASISSCHOOL
de Wittenberg
 SCHERPENZEEL
op goede basis samen groeien

**leerkracht instroomgroep
 (4-5 dagdelen)**

**leerkracht middenbouw
 (3-5 dagen)**

Kijk voor meer informatie op:
www.dewittenbergschool.nl

Word ook de baas over jouw **stress & onrust**
Mét garantie op resultaat!

Heb jij genoeg van onrust, stress, spanning, gejaagdheid, angst, paniek, somberheid enzovoorts?
&
Ben jij op zoek naar ontspanning, rust in je hoofd en weer lekker in je vel zitten?

Jaten we de oorzaak aanpakken in plaats van de symptomen

Albert van der Buijs
www.ab-coaching.net
0625081102

Boek jouw ideale vakantie!
www.diskoffer.nl
vakanties met zondagsrust

Even een paar dagen er tussenuit?
Geniet van rust, ruimte en natuur op de Veluwe in onze nieuwe, luxe en comfortabele 4-pers. **B&B Mijllerzicht te Lunteren**. Meer informatie op www.mijllerzicht.nl of bel 06-22691950.

DE KOSTUUMSPECIALIST

De grootste in ambtskostuums, zakelijke (maat)pakken én trouwkostuums. We adviseren u graag persoonlijk (desgewenst op afspraak), van harte welkom!

Bergambacht | Veenendaal | [f](#) [@](#) [p](#) [in](#) speksnijder.nl

SPEKSNIJDER
mode met aandacht

Word jij onze nieuwe meester of juf?

Wij zien uit naar jouw komst!

We zijn per direct dringend op zoek naar een nieuwe meester of juf voor groep 6. Ook zoeken we voor 1 dag in de week een leerkracht voor groep 4/5 en/of groep 7/8. **Lio-stagiaires vragen we nadrukkelijk om te solliciteren.**

Meer informatie?

Mail Pieter Meulmeester via directie@joosvanlarenschool.nl of bel 0118 601 986

CLASINASTRAAT 3 ARNEMUIDEN JOOSVANLARENSCHOOL.NL

Scan de QR-code voor meer informatie

Begravenisonderneming de Jongh

Voor een waardige en stijlvolle verzorging van alleen begravenissen

Dag en nacht persoonlijk bereikbaar

Hardinxveld-Giessendam	0184 - 611 154
Waardenburg	0418 - 652 039
Werkendam	0183 - 701 017
Dordrecht e.o.	078 - 641 27 40
Nieuw-Lekkerland	0184 - 683 838

info@begravenisondernemingdejongh.nl
www.begravenisondernemingdejongh.nl

NAJAARSVERGADERING

D.V. 18 oktober 2024

Spreker: ds. M. Krijgsman
Predikant GGiN De Beek-Uddel

Thema: **'Hoe lees ik met profijt Gods Woord'**

Welke plaats heeft Gods Woord in ons leven? En welke plaats behoort het in school te hebben?

Locatie: zaal van de GGiN te Barneveld
Aanvang: 19.30 uur
Iedereen hartelijk welkom

Wij zijn op zoek naar een:

LANDBOUWMECHANISATIE
MONTEUR

Heb je interesse? Neem dan contact met ons op:
Mechanisatiebedrijf De Koster B.V.

Veilingweg 6 | 4421 SM KAPELLE
T: 0113-610 167 E: Werkplaats@lmbdekoster.nl
www.mechanisatiebedrijfdekoster.nl

Bent u ook op zoek naar mooie **raambekleding**? Wij komen vrijblijvend bij u thuis adviseren! We nemen naast veel kleur en stofstalen ook jarenlange ervaring mee. Bel Jan op 06-36294314 of kijk op **wiltraamdecoratie.nl**

Leven met autisme?

TAMIM
 HET OVERLEVEN - COACHING - TRAINING
www.tamim.nu

Boekhandel
De ZONNEBLOEM
 Dorpsstraat 162 - Scherpenzeel (gld)
 033-2774355
www.boekhandeldezonnebloem.nl

BROUWER
 PSYCHOLOGEN

Psychologische hulp voor kinderen en volwassenen

Brouwer Psychologen geeft hulp aan kinderen, jongeren en volwassenen bij psychische klachten en in moeilijke situaties. Dat doen we vanuit onze christelijke identiteit, al ruim 30 jaar. Wij bieden o.a.:

- behandeling en begeleiding
- psychologisch onderzoek

Dit doen we ook voor mensen met een verstandelijke beperking.

Kijk op www.brouwerpsychologen.nl.
 Of bel **0180 - 426955**

Ridderkerk, Barneveld, Geldermalsen
 en Apeldoorn (nieuw)

Educatis
 Reformatorisch
 Primair
 Onderwijs

Leiding geven aan onze school?

Voor de Johannes Bogermanschool in Houten zijn we per 1 augustus 2025 op zoek naar een

DIRECTEUR M/V

Uitgebreide informatie en profiel is te vinden op onze website www.werkenbijeducatis.nl.

Solliciteren

Uw motivatiebrief en CV kunt u uiterlijk D.V. 23 oktober 2024 mailen naar D.D. (Dick) Both van organisatieadviesbureau Both & De Bruijn (dick@bothendebuijn.nl). De eerste gesprekken worden D.V. 7 november 2024 gehouden.

Scan voor meer informatie: ↘

**Johannes
 Bogermanschool**
 Educatis

**bijzondere
 noden**
 handen van de kerk

Solliciteer nu voor een WERELDBAAN

Heb Jij internationale ervaring en zoek je een baan met zingeving? Dan is dit je kans om een waardevolle bijdrage te leveren aan het diaconaat wereldwijd. Wij zijn namelijk op zoek naar een **Projectcoördinator** voor 3 tot 5 dagen per week.

Meer weten? bijzonderenoden.nl/vacature

Admodum

Zoom uit en krijg meer rust, inzicht en visie in uw organisatie.

Kopje koffie?
Scan de QR code

Word vriend en steun de Stichting!
NL35 ABNA 0548 9879 20

Heeft u uw naasten lief?
Help Duitsland aan Bijbelse theologie!

Stichting Vrienden van Heidelberg en Dordrecht

Meer informatie? → www.svvhed.org

Orgelmakerij Boogaard

Gravenstraat 4
7461 TN RIJSSEN
Telefoon 0548-521637
www.orgelmakerijboogaard.nl

Nieuwbouw | Restauratie- Stem- en onderhoudswerk

Waarom Paul Roescher?
Wij geven u twaalf redenen! **1**

Hoog in kwaliteit!

Magnolia hoekkeuken Keuken compleet inclusief apparatuur.

Kraakprijs!
2248,-

PAUL ROESCHER
KEUKEN • BAD • VLOER • HAAR

Totaal 17.500 m² in Rijssen en Apeldoorn
Tel. 0548 530 350 www.paulroescher.nl

Vos
begrafenisverzorging

Wij verzorgen alléén begrafenissen in elke woonplaats in Nederland, maar voornamelijk op de Veluwe, in Kampen en omgeving en in Rijssen en omgeving.

Dag en nacht bereikbaar én beschikbaar.

Regio Kampen, IJsselmuiden, Genemuiden
T 038 33 323 83

Regio Rijssen, Enter, Wierden
T 0548 540 053

Regio Veluwe en omliggende gebieden
T 0577 401 689

Vertrouwd verzorgd

www.begrafenisverzorgingvos.nl

VOGG... AL 65 JAAR MUZIEK VOOR KERK EN HUIS

Voor kerkenraden
EXAMENCOMMISSIE
Voor advies bij de selectie en benoeming van organisten

ORGELBOUWADVIESCOMMISSIE
Bij aanschaf, bouw of onderhoud van het orgel

MODELINSTRUCTIE
Voor de aanstelling van organisten

Voor organisten en andere muzikliefhebbers
KERK & MUZIEK Ons tweemaandelijks blad
BUNDELS met Psalmbewerkingen
CURSUS Kerkelijk Orgelspel
Allerlei ACTIVITEITEN

Meer informatie of bladmuziek bestellen?
www.kerkenmuziek.nl of mail naar info@kerkenmuziek.nl

VERENIGING ORGANISTEN GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Evangelisatie Gereformeerde Gemeenten (EVGG) te Woerden is op zoek naar een:

COÖRDINATOR TOERUSTING

In deze functie heb je een uitvoerende en coördinerende rol:

vanaf 16 uur

- het bezinnen op en uitdragen van de visie op evangelisatie
- het ontwikkelen van materialen en middelen om de doelgroep(en) te bereiken
- het toerusten, adviseren en stimuleren van evangelisten en vrijwilligers
- het verbinden van de achterban met evangelisatie

Meer informatie/solliciteren?
Scan de QR code of kijk op www.evgg.nl/vacatures

HERHAALDE OPROEP

EVANGELISATIE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

ANDANTE
-orgelcentrum-

Uw dealer van
**Johannus
Monarke
Content
Domus
Viscount
Mixtuur**
(Hauptwerk orgels)

* Ruim assortiment bladmuziek (ook klavar)
* Verkoop en verhuur, ook voor zaal en kerk
* Collectie kleine blaasinstrumenten

Industrielaan 26 • Veenendaal • tel 0318 - 50 50 63
www.andanteorgels.nl

LM VAN MANEN
kerkinterieurs

WWW.KERKINTERIEURS.NL

"De onvergetelijke dominee uit Middelburg" (Smijtegelt) goed ontvangen! Binnenkort 2e druk!
Scholen bestel nu: **Lespakket Bevrijding**
www.ramshoorn.nl

PSALMZANGAVOND
D.V. zaterdag 19 oktober 2024
Grote of Stephanuskerk - Hasselt
Orgel: Huig van der Knijff
m.m.v. bovenstemgroep IJsselmuiden
Aanvang 19.30 uur | Toegang vrij!
Collecte t.b.v. Hulp Irak -
Bijzondere Noden

D.V. 18 OKTOBER

SAMENZANGAVOND

'GIJ, VOLKEN, HOORT...'

OUDE KERK BARNEVELD

M.M.V. MEDEWERKERS EN
LEERLINGEN VAN HET VAN
LODENSTEIN COLLEGE
HOEVELAKEN

AANVANG: 19.30 UUR

GRATIS TOEGANG

**DE COLLECTE IS DEZE
AVOND BESTEMD VOOR DE
ISTICHTING TIMOTHEOS
(MALAWI)**

Steu fonds Israël
verspreidt het
Evangelie en de
kennis van de
gereformeerde leer
in Israël. Zij richt
zich op de jonge
generatie van de
Messiasbelijdende
gemeenten volgens
de drieslag school-
gezin-kerk

Om onze financiën te regelen zoeken wij een

Penningmeester

Wij zoeken iemand die:

- liefde heeft voor het Joodse volk
- behoort tot de gereformeerde gezindte
- ervaring heeft met financieel management
- geldstromen en administratie bewaakt
- het bestuur informeert over relevante regelgeving

Kijk voor de volledige vacaturetekst op
www.steunfondsisael.nl/actueel/vacatures/

de **SAAMBINDER**

Bewuste keuze

Colofon

Saambinder

Kerkelijk weekblad van de
Gereformeerde Gemeenten
Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofredacteur: ds. B. Labee
Redacteurs: ds. G.J. van Aalst, J. van 't Hul,
ds. G.W.S. Mulder

Redactiesecretaris: J. van 't Hul

**Bijdragen van medewerkers, boeken
ter recensie en vragen voor de rubriek
'Vraag en antwoord' naar:**

ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-513597
E b.labee@kliksafe.nl

**Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk),
berichten en meditaties:**

J. van 't Hul
Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
T 0651-622260
E jvthul@kliksafe.nl

Aanlevertijd van kerknieuws en berichten:
uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum
van verschijning van De Saambinder in de
daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening,
Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
T 0348-489900
E info@desaambinder.nl

**Advertenties en familieberichten
aan Verloop drukkerij:**

Ohmweg 31, 2952 BD Alblasserdam
T 078-6912899
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag vóór
de week van verschijning aangeleverd te
zijn. Rouwadvertenties uiterlijk maandag-
morgen 9 uur.

Advertenties € 1,90 per mm.
Familieberichten € 0,45 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
T 0348-489900
E info@desaambinder.nl

Betalingen abonnementsgelden:

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v.
De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementenprijzen:

voor Nederland: € 15,50 per halfjaar
voor het buitenland*: € 150,00 per jaar
* afwijkend tarief voor: Canada: \$ 165,
USA: \$ 140

Correspondentieadres Noord-Amerika:

A.C. Kieboom
12093 Sprinkle Road
Vicksburg, MI 49097
T. 001 269 720 3533
E. saambinder.noordamerika@gmail.com

Enkele handige websites

Gereformeerde Gemeenten:
Algemeen: www.gergeminfo.nl
(doorklikken naar diverse deputaatschappen)
De Saambinder: www.desaambinder.nl
Adviesplein gemeente en gezin:
www.gemeentengezin.nl
Studenten: www.studentengergem.nl
Jeugdbond: www.jbgg.nl

De redactie behoudt zich het recht voor
ingezonden bijdragen, kerknieuws, berichten
en advertenties zonder overleg aan te passen,
in te korten of zonder opgave van reden niet
te plaatsen.

De redactie aanvaardt geen enkele
aansprakelijkheid betreffende de inhoud
van de advertenties en de (recensies van de)
aangekondigde boeken.

19

Een dominee in de gevangenis

Ds. Ledeboer vertelt

Hoofdschuddend loopt Petronella achter haar broer aan. Wat zei hij nu net? 'Vaak heb ik de Heere mijn zonden beleden, maar ik leefde zo weer verder. Ik bouwde het huis van mijn geloof op een zandgrond, en niet op de Steenrots Christus.' Bezorgd vraagt ze zich af: 'Wat zou hij daar mee bedoelen?'

Zodra ze in de kamer zitten vertelt ds. Ledeboer: 'De afgelopen dagen heeft de Heere mij getoond hoe groot en hoe veel mijn zonden zijn. Eigenlijk moet ik zeggen dat de Heere al maanden klopt op de deur van mijn hart. Al voordat ik naar Benthuizen ging. Toen heb ik al tegen een vrome christin gezegd dat ik al mijn zekerheid over het geloof aan het verliezen was. Maar de opmerking dat ik een remonstrant zou zijn, heeft mij zó in de nood gebracht! De Heere heeft mij laten zien dat ik álles van mezelf moet verliezen. En ik heb ook gevoeld dat ik zó niet kon verschijnen voor het aangezicht van een rechtvaardig God. Vanmorgen dacht ik echt dat ik moest sterven, en dat kón ik niet. Maar op het moment dat ik dacht voor eeuwig onder Gods toorn weg te zinken, was het alsof de hemel voor mij werd geopend. De Heere heeft mijn zonden vergeven! Ik ben een nieuw mens geworden! Nu is het niet meer donker in mijn hart. Wat een eeuwig wonder, de Heere heeft mijn ziel gered. Hij heeft mijn tranen willen drogen.'

Er valt een diepe stilte.

Petronella durft niets te zeggen. Zó kent ze haar broer niet!

'Lieve zus', snikt hij diep ontroerd, 'je moet ook bekeerd worden. En Mijntje, jij ook! Toen het zo verschrikkelijk bang was in mijn hart, heb ik het uitgeschreeuwd:

O God, wees mij arme zondaar genadig! Bekeer mij, mijn vader, mijn moeder, mijn broers en mijn zusters!' Zo zacht ze kan staat Mijntje op. Bescheiden als ze is, laat ze dominee samen met zijn zus achter in de kamer. ♦

vervolgverhaal | J. Kranendonk - Gijssen - uitg. Den Hertog

God kennen

'Waaruit weet men dat er een God is?' Op catechisatie leer je: 'Uit de natuur en uit de Heilige Schrift'.

Gods macht zien we in de natuur om ons heen. Als je dwaalt door prachtige Veluwe bossen, en uitgestrekte heidevelden oversteeft vol roestbruine, soms nog paars getinte heidestruiken. Wij vonden daar de herder bij zijn grazende schapen. We zagen in een flits een eekhoorn hoog de boom in schieten. En werden verrast door het vliegensvlugge wezeltje dat het fietspad kruiste. Vlaamse gaaien schreeuwden om het hardst. Kwetterende vogeltjes, verborgen in het struikgewas, zongen de eer van hun Maker.

De schepping is als een schoon boek met grote en kleine letters - de schepselen. Kijk omhoog en bedenk Wie al deze dingen geschapen heeft. 'Die in getal hun heir voortbrengt; Die ze alle bij name roept, vanwege de grootheid Zijner krachten, en omdat Hij sterk van vermogen is; er wordt er niet één gemist' (Jes. 40:26).

Zo beleefde Eumpie Kwakkel het, vermeldt een boek over oude Veluwenaren. Ze koesterde haar boerderijtje en hoefde nooit meer weg. 'Ik houd van bomen, van bloemen, van de zon die 's morgens opkomt. Zo mooi. Hier kun je de grootheid van God en van Zijn wonderlijke schepping zien'. God laat Zich zien in de natuur. Maar Gods Zoon Zélf vind je in een ánder Boek. De Heilige Schrift leert je niet 'een', maar dé God kennen, de Héer-schepper. En Jezus, de enige Naam onder de hemel gegeven waardoor wij zalig moeten worden. Zo verspreidt Gods Woord volmaakter glans, ze bekeert het hart. Daarom noemde Luther de vergeten Bijbel: 'de ware Schat der kerk', 'het heilig Evangelie van Gods heerlijkheid en genade' (1517, Stelling 62).

Bewonder de natuur, denk aan je Schepper, maar zoek de Zaligmaker in je Bijbel. Hem kennen is het eeuwige leven. ♦

Leestip: Psalmen 8 en 19

P.C. Beeke, Middelburg

Vraag en antwoord

door
ds. Labee

Zwijg- gebod

Regelmatig lezen we in het Evangelie een gebod om te zwijgen over Jezus. Waarom is dat? Is het goed te keuren dat bijvoorbeeld die twee genezen blinden tóch spreken van Hem?

Zwijgen

Er zijn tenminste drie verschillende situaties aan te wijzen waarin een zwijggebod klinkt. We lezen in Markus 1 over het zwijggebod aan een onreine geest (satan in een bezetene): 'Zwijg stil en ga uit van hem' (vers 25b). De kanttekening (27) zegt er duidelijke dingen over: 'Word gemuilband. Dit zegt Christus omdat Hij door de getuigenis des duivels, die een vader der leugenen is, de waarheid niet wil verbreid of bevestigd hebben (...)'.
Een tweede situatie betreft de zwijggeboden na gezangen. Daarvan lezen we op vele plaatsen in Gods Woord. In het slot van Markus 1 lezen we van de genezing van een melaatse die - op het machtswoord van de Zoon van God - gereinigd wordt. Onmiddellijk horen we: 'En als Hij hem strengelijk verboden had, deed Hij hem terstond van Zich gaan; en zeide tot hem: Zie dat gij niemand iets zegt; maar ga heen en vertoon uzelf den priester, en offer voor uw reiniging hetgeen Mozes geboden heeft, hun tot een getuigenis' (43,44). De belangrijkste reden daarvoor is dat het volk zo graag bij de Heere Jezus kwam als 'Wonderdoener'. Het merendeel was blind voor Hem als 'Zaligmaker'. De van God gezonden Borg en Middelaar begeerde geen volgelingen vanwege aardse tekenen en wonderen maar is gekomen om te zoeken en zalig te maken wat verloren was.

De derde situatie waar we op willen wijzen, vinden we na de bekende belijdenis van Petrus: 'Gij zijt de Christus, de Zoon des levenden Gods' (Matth. 16:16b). Na de woorden van de Meester tot Petrus en de andere discipelen, klinkt in vers 20 weer zo'n zwijggebod: 'Toen verbood Hij Zijn discipelen, dat zij iemand zeggen zouden dat Hij was Jezus, de Christus'. Israël verwachtte een aards 'bevrijder' van het Romeinse juk en zelfs Jezus' jongeren waren nog zo blind als het ging om de weg 'door lijden tot heerlijkheid'. Pas na de opening van Hem als Lam van God Dat de zonden der wereld wegdraagt en Die opstond uit dood en graf, zouden ze onder Jood en heiden de Naam van Jezus uitzeggen.

De derde situatie waar we op willen wijzen, vinden we na de bekende belijdenis van Petrus: 'Gij zijt de Christus, de Zoon des levenden Gods' (Matth. 16:16b). Na de woorden van de Meester tot Petrus en de andere discipelen, klinkt in vers 20 weer zo'n zwijggebod: 'Toen verbood Hij Zijn discipelen, dat zij iemand zeggen zouden dat Hij was

Jezus, de Christus'. Israël verwachtte een aards 'bevrijder' van het Romeinse juk en zelfs Jezus' jongeren waren nog zo blind als het ging om de weg 'door lijden tot heerlijkheid'. Pas na de opening van Hem als Lam van God Dat de zonden der wereld wegdraagt en Die opstond uit dood en graf, zouden ze onder Jood en heiden de Naam van Jezus uitzeggen.

Spreken

In Matthéüs 9 (vers 27 en volgende) lezen we van die twee blinden, 'roepende en zeggende: Gij Zoon Davids, ontferm U onzer!' Als zij de Zaligmaker volgen in een huis, vraagt Jezus: 'Geloof je dat Ik dat doen kan?' Uit beider mond klinkt zo eenvoudig: 'Ja Heere'. De grote Heelmeester raakt vervolgens hun ogen aan. Als die blinde ogen zijn geopend, lezen we: 'En Jezus heeft hun zeer strengelijk verboden, zeggende: Ziet dat het niemand wete'. De Heilige Schrift laat ons echter weten: 'Maar zij uitgegaan zijnde, hebben Hem ruchtbaar gemaakt door dat gehele land'. Hoe moeten we daarover denken? Calvijn (1509-1664) noemt het 'strafwaardig'. En M. Henry (1662-1714) schrijft in zijn Bijbelcommentaar: 'Dit was eerder een daad van ijver, dan van wijsheid of voorzichtigheid; en hoewel zij verontschuldigd kan worden, als eerlijk de eer van Christus bedoelende, kan zij toch niet gerechtvaardigd worden, daar zij tegen het bepaald bevel van Christus inging. Als wij de eer van God willen bevorderen, dan hebben wij wél toe te zien, om daarbij in overeenstemming te handelen met Gods wil'. Lezer(es), ligt dat verlangen op de bodem van uw hart? ♦

► Heb jij/hebt u ook een vraag?

Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt -zo mogelijk- altijd een reactie. Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder. Graag wel wat geduld. Er liggen nog tientallen vragen op een reactie te wachten.